

หนังสือประกอบการเรียนสังคมศึกษา ๓๒

วิชา ประวัติศาสตร์ ต่างประเทศ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
ในโครงการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนมัธยมแบบประสม

1103:911-1103:912

หนังสือประกอบการเรียนสังคมศึกษา
วิชาประวัติศาสตร์ต่างประเทศ (ส. ๓๒ วิชาเลือก)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ของ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่ ๗, ๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๑๕

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๕.๐๐ บาท

(ห้ามขายเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้)

จัดพิมพ์โดยองค์การค้ำของคุรุสภา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

๕๒ ถนนลาดพร้าว บางกะปิ กรุงเทพมหานคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

๐ ๕
คำาชแจงของผู้เรียบเรียง

วิชาประวัติศาสตร์สากล ส. ๓๒ นี้ เป็นวิชาเลือกสำหรับนักเรียนมัธยมแบบ
ประสมชั้น ม.ศ. ๓ หนังสือเล่มนี้บรรจุเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ระหว่าง ค.ศ.
๑๙๑๘-๑๙๓๘ เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้สังเขปเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ คือ

๑. การประชุมสันติภาพและการลงนามในสัญญาสันติภาพ
๒. ผลของสงครามโลกครั้งที่ ๑
ประเทศที่ต้งขึ้นใหม่หลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ และสันนิบาตชาติ
๓. ประเทศฝ่ายประชาธิปไตย
๔. มหาอำนาจอักษะในยุโรป
๕. ประเทศที่ปกครองแบบเผด็จการ
๖. สาเหตุของสงครามโลกครั้งที่ ๒

ผู้เขียนขอถือโอกาสขอบพระคุณ อาจารย์ผ่องกาญจน์ วัฏฐะสิงห์ เป็นอย่างยิ่ง
ที่ได้กรุณาตรวจและแก้ไขตำราฉบับนี้ให้ด้วยความยินดีและด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดียิ่ง

ผ.ศ.ดร. เทัญศรี ตุกี
แผนกวิชาประวัติศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑	การประชุมสันติภาพ และการลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพ...	๑
บทที่ ๒	ผลของสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ประเทศที่ต้งขึ้นใหม่หลังสงครามโลก ครั้งที่หนึ่งและการแสวงหาสันติภาพ	๑๐
บทที่ ๓	ประเทศประชาธิปไตย	๑๕
บทที่ ๔	มหาอำนาจอักษะในยุโรป (Axis Powers)	๓๒
บทที่ ๕	ประเทศซึ่งทำการปกครองแบบเผด็จการ	๔๐

หนังสือประกอบการเรียนหมวดสังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

วิชาประวัติศาสตร์

(สังคมศึกษา ๓๒)

บทที่ ๑

การประชุมสันติภาพ และการลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพ

การประชุมสันติภาพที่กรุงปารีส

ก่อนที่สงครามโลกครั้งที่หนึ่งจะยุติลง ประธานาธิบดีวูดโรว์ วิลสัน (Woodrow Wilson) แห่งสหรัฐอเมริกาได้ออกคำแถลงการณ์ ๑๔ ประการ เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ค.ศ. ๑๙๑๘ เพื่อใช้เป็นหลักในการเจรจาทำสัญญาสันติภาพ คำแถลงการณ์ดังกล่าวมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้คือ

๑. สนับสนุนให้ชนชาติต่าง ๆ ได้มีโอกาสเตรียมตัวเป็นเอกราช เช่นในจักรวรรดิออตโตมัน — ซังการ์

๒. ให้มีการกำหนดตนเองตามแนวเชื้อชาติ ทั้งนี้หมายความว่าราษฎรซึ่งมีเชื้อชาติเดียวกันควรอยู่ในประเทศเดียวกัน แทนที่จะต้องไปอยู่ใต้การปกครองของประเทศอื่น

๓. ให้จัดตั้งสันนิบาตชาติขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศและเพื่อดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ ให้สมาชิกร่วมกันรับประกันเอกราชและบูรณภาพของอาณาเขตของประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศใหญ่หรือเล็ก

การประชุมสันติภาพเริ่มขึ้นที่กรุงปารีส เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ค.ศ. ๑๙๑๘ หลังจากที่มีการประชุมดำเนินไปอย่างยืดเยื้อและไร้ผลแล้ว ที่ประชุมจึงลงมติแต่งตั้งกรรมการขึ้นสี่นายเพื่อให้สนธิสัญญาสันติภาพสำเร็จเร็วขึ้น คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย

ประธานาธิบดีวูดโรว์ วิลสัน (Woodrow Wilson) แห่งสหรัฐอเมริกา

นายจอร์จ เกลมองโซ (George Clémenceau) นายกรัฐมนตรีประเทศฝรั่งเศส

นายลอยด์ จอร์จ (Lloyd George) นายกรัฐมนตรีประเทศอังกฤษ และ

นายวิททอริโอ ออแรนโด (Vittorio Orlando) นายกรัฐมนตรีประเทศอิตาลี แต่การประชุมไม่สามารถดำเนินไปอย่างราบรื่น เพราะผู้แทนของอังกฤษ ฝรั่งเศส และอิตาลีพยายามที่จะรักษาสถิติประโยชน์ของตนให้มากที่สุด และประสงค์ที่จะแก้แค้นประเทศศัตรูที่แพ้สงคราม การกระทำดังกล่าวขัดต่ออุดมการณ์ของประธานาธิบดีวิลสัน จึงทำให้เกิดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ขึ้น แต่ในที่สุดคณะกรรมการทั้งสี่นายสามารถประนีประนอมกันได้ และตกลงให้จัดตั้งสันนิบาตชาติขึ้นโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของสนธิสัญญาสันติภาพ

ครั้นการร่างสนธิสัญญาสันติภาพกับเยอรมนีเรียบร้อยแล้ว ฝ่ายสัมพันธมิตรก็แจ้งให้เยอรมนีส่งผู้แทนไปยังกรุงปารีส และให้ลงนามรับรองสนธิสัญญาโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น เยอรมนีซึ่งไม่อยู่ในฐานะที่จะขัดขวางได้ จึงต้องจำใจลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพแวร์ซายส์ (Treaty of Versailles) กับประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๑๙

สาระสำคัญของสนธิสัญญาแวร์ซายส์

๑. ในด้านการทหาร

เยอรมนีถูกจำกัดจำนวนทหารประจำการทั้งทางบกและทางเรือตลอดจนจำนวนอาวุธยุทโธปกรณ์ ต้องทำลายบ่อนปรการต่างๆ ที่มีอยู่ และให้บริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำไรน์ซึ่งมีระยะลึกเข้าไป ๕๐ กิโลเมตร เป็นเขตปลอดทหาร

๒. เกี่ยวกับดินแดน

เยอรมนีต้องโอนแคว้นอัลซัสและลอว์เรน (Alsace, Lorraine) ให้แก่ฝรั่งเศส ยกแคว้นยูเพน (Eupen) และมาลเมดี (Malmèdy) ให้แก่เบลเยียม ยกฉนวนโปแลนด์ (Polish Corridor) ซึ่งกว้าง ๘๐ ไมล์ ยาว ๒๖๐ ไมล์ ให้แก่ประเทศโปแลนด์ ยกแคว้นเมเมล (Memel) ให้แก่ลิทัวเนีย (Lithuania) และโดยอาศัยการออกเสียงแบบประชามติ เยอรมนีต้องโอนภาคเหนือของแคว้นชเลสวิก (Schleswig) ให้แก่ประเทศเดนมาร์ก ภาคเหนือของแคว้นไซเลเชีย (Silesia) ให้แก่ประเทศเชโกสโลวะเกียและโปแลนด์ โอนโปเซิน (Posen) และดินแดนทางตะวันตกของปรัสเซียให้แก่โปแลนด์ ส่วนดานซิก (Danzig) นั้นให้เป็นนครอิสระและอยู่ในความดูแลของสันนิบาตชาติ สำหรับแคว้นซาร์ (Saar) ให้อยู่ใต้การปกครองของสันนิบาตชาติเป็นเวลา ๑๕ ปี เมื่อครบกำหนดแล้วให้ราษฎรลงคะแนนเสียงว่าจะสมัครอยู่ร่วมกับเยอรมนี

ผู้แทนมหาวิทยาลัยทงสทกรุงปารีส ใน ค.ศ. ๑๙๑๕
 นายลอร์ดจอร์จ นายออร์แลนโด นายเคลมองโซและนายวิลสัน

หรือฝรั่งเศส หรือจะคงอยู่ใต้สนธิสัญญาชาติต่อไป ส่วนเมืองเกียวเจา (Kiao—Chao) นั้นเยอรมนีจะต้องยกให้แก่ญี่ปุ่น นอกจากนั้นเยอรมนีจะต้องโอนอาณานิคมของตนให้แก่ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรเพื่อสนธิสัญญาชาติจะได้จัดตั้งเป็นเมืองอาณัติต่อไป

๓. เกี่ยวกับเงินค่าปฏิกรรมสงคราม

เนื่องจากเยอรมนีและประเทศมหาอำนาจกลางอื่น ๆ กระทำความคิดในฐานะที่เป็นผู้ก่อให้เกิดสงครามครั้งนั้น จึงต้องชำระเงินค่าปฏิกรรมสงครามให้แก่ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร ซึ่งจะกำหนดจำนวนที่แน่นอนในโอกาสต่อไป

ในขณะเดียวกัน เยอรมนีจะต้องส่งเรือสินค้าให้แก่ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรตามจำนวนระวางตันของเรือที่ถูกทำลายในสงครามเพื่อเป็นการชดเชย

๔. เกี่ยวกับการเดินเรือ

สนธิสัญญาแวร์ซายส์กำหนดให้แม่น้ำเยอรมันสายต่างๆ ที่ไหลผ่านหลาย ๆ ประเทศเป็นแม่น้ำนานาชาติ เช่น แม่น้ำไรน์ (Rhine) เอลเบ (Elbe) โอเดอร์ (Oder) และดานูบ (Danube) โดยให้อยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการนานาชาติ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ประเทศต่างๆ ในภาคกลางของยุโรป ซึ่งไม่มีทางออกทะเลได้อาศัยแม่น้ำดังกล่าวเป็นทางเดินเรือ

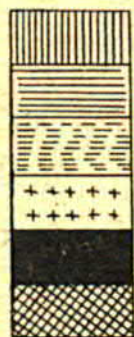
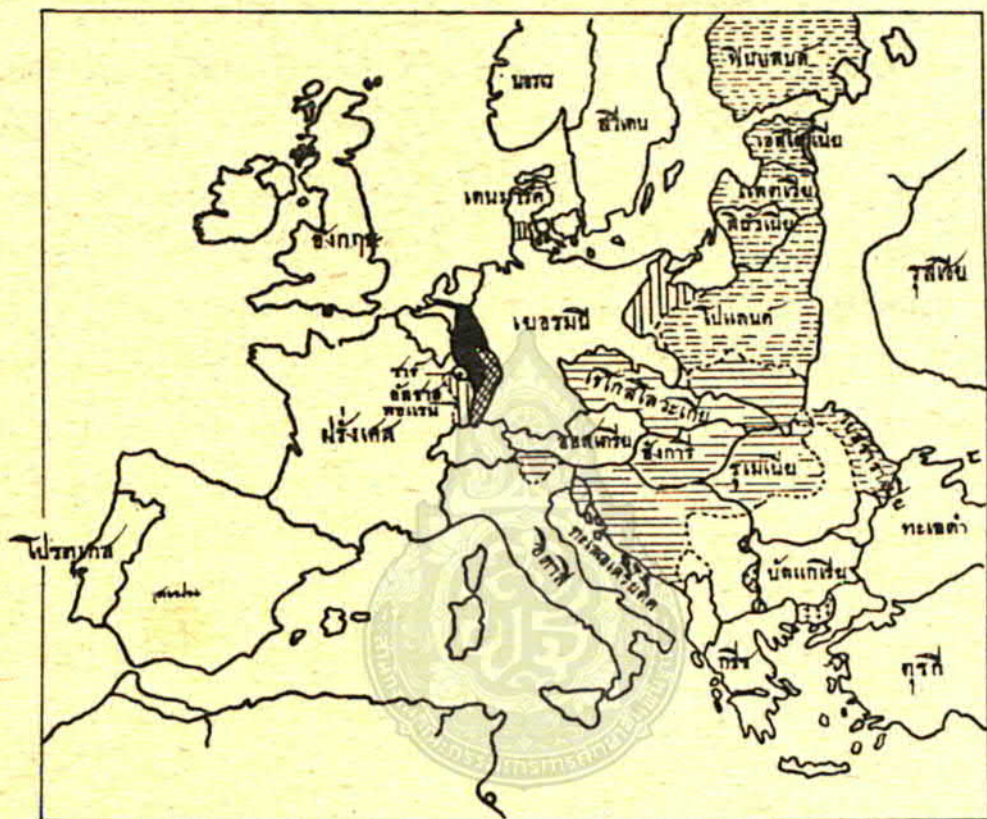
การที่เยอรมนียอมทำสัญญาสงบศึก ก็เพราะเข้าใจว่าคงจะได้รับความผ่อนผันจากฝ่ายสัมพันธมิตรตามคำแถลงการณ์ ๑๔ ประการของประธานาธิบดีวิลสัน แต่ก็ต้องผิดหวัง เพราะสนธิสัญญาสันติภาพแวร์ซายส์ทำให้เยอรมนีต้องสูญเสียดินแดนไปประมาณหนึ่งในแปด ต้องสูญเสียอาณานิคมทั้งหมด ตลอดจนเงินที่นำไปลงทุนในต่างประเทศ เนื่องจากการสูญเสียดินแดนต่างๆ ตามสนธิสัญญาแวร์ซายส์ก็ทำให้ ประเทศเยอรมนี ต้องสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติของตนไปด้วย เช่น แร่เหล็ก น้ำมันปิโตรเลียม ถ่านหิน สังกะสี ฝ้ายดิบ ตลอดจนผลิตผลทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

สนธิสัญญาสันติภาพฉบับอื่น ๆ ที่ฝ่ายสัมพันธมิตรลงนามกับประเทศมหาอำนาจกลาง

เมื่อประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรได้ลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพแวร์ซายส์กับเยอรมนีแล้ว ก็ลงนามในสนธิสัญญาฉบับต่าง ๆ กับประเทศมหาอำนาจกลางดังต่อไปนี้ คือ

๑. สนธิสัญญาแซงต์แชร์แม็ง (The Treaty of St. Germain) เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ค.ศ. ๑๙๑๙ กับสาธารณรัฐออสเตรีย

พรมแดนของประเทศต่าง ๆ ในยุโรประหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๙-๑๙๒๖

ดินแดนที่เยอรมนีสูญเสียให้แก่ประเทศฝ่ายชนะสงคราม
 ดินแดนที่ออสเตรีย - ฮังการีสูญเสียไปหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑
 ดินแดนที่รัสเซียต้องสูญเสียไปหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑
 ดินแดนที่บัลแกเรียสูญเสียไปหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑
 เขตปกครองของฝ่ายสัมพันธมิตร (ดินแดนทางแถบลุ่มแม่น้ำไรน์)
 เขตปลอดทหารบริเวณลุ่มแม่น้ำไรน์

๒. สนธิสัญญาทริอานอง (The Treaty of Trianon) เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๒๐ กับประเทศฮังการี

๓. สนธิสัญญาเนอญี (The Treaty of Neuilly) เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๙ กับประเทศบัลแกเรีย

ตามสนธิสัญญาดังกล่าวข้างต้นนี้ ออสเตรีย ฮังการีและบัลแกเรียต่างก็ต้องสูญเสียดินแดนบางส่วนของตนให้แก่ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรและต่างก็ถูกจำกัดจำนวนทหาร

๔. สนธิสัญญาแซฟ (The Treaty of Sèvres) เป็นสนธิสัญญาที่ตุรกีต้องลงนามกับประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรเมื่อ วันที่ ๑๐ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๒๐ ตามสัญญาฉบับนี้แล้ว ตุรกีต้องสูญเสียดินแดนไปเป็นจำนวนมากจนเหลือแต่ดินแดนรอบ ๆ กรุงคอนสแตนติโนเปิล นอกจากนี้ฝ่ายสัมพันธมิตรยังสนับสนุนให้กรีซเข้าครอบครองดินแดนบางส่วนของตุรกีอีกด้วย ดังนั้น มุสตาฟา เคมาล (Mustapha Kemal) ผู้รักชาติซึ่งแก้แค้นฝ่ายสัมพันธมิตรมากจึงจัดตั้งพรรคชาตินิยมขึ้น ที่ประชุมของพรรคลงมติไม่ยอมให้สัตยาบันสนธิสัญญาแซฟ ในที่สุดฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งเบื่อหน่ายสงครามแล้ว ได้เปิดการเจรจากับเคมาลที่โลซานน์ (Lausanne) และได้ลงนามในสนธิสัญญาโลซานน์ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๒๓ ทำให้ตุรกีมีดินแดนเท่ากับในปัจจุบัน ในระหว่างนั้นสภาแห่งชาติได้ปลดปล่อยผู้นำผู้ครองตุรกีออกจากตำแหน่ง ต่อมาก็ได้มีการประกาศตั้งสาธารณรัฐตุรกีขึ้น เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๒๓ มุสตาฟา เคมาลได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานาธิบดี

ระหว่างที่เคมาลปกครองตุรกีนั้น ได้ปรับปรุงประเทศจนมีฐานะมั่นคงก้าวหน้าและทันสมัยในด้านต่าง ๆ เช่น

ด้านการปกครอง เคมาลประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ใน ค.ศ. ๑๙๒๔ ให้ตุรกีมีการปกครองตามระบอบสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุข โดยให้ยุบตำแหน่งกาหลิบซึ่งเป็นตำแหน่งประมุขทางศาสนา และใน ค.ศ. ๑๙๒๗ ได้มีการเลือกตั้งให้ประธานาธิบดีอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี

ด้านกฎหมาย ตามสนธิสัญญาโลซานน์ ตุรกียกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตซึ่งเคยมอบให้แก่ชาวต่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในตุรกี ใน ค.ศ. ๑๙๒๖ รัฐบาลได้ปรับปรุงกฎหมายแพ่งและอาญาให้เป็นไปตามแบบกฎหมายของสวิส อิตาลี และเยอรมนี

ด้านการศึกษา เนื่องจากชาวตุรกีเป็นจำนวนมากยังอ่านหนังสือไม่ออก รัฐบาลจึงออกกฎหมายบังคับให้เด็กเรียนหนังสือตั้งแต่อายุเจ็ดปีถึงสิบหกปี ทั้งโรงเรียนขึ้นตามแบบยุโรป นำปฏิทินแบบสากลมาใช้ ใช้อักษรโรมันแทนอักษรอาหรับและนำมาตรามาตริกมาใช้

ฐานะของสตรี ใน ค.ศ. ๑๙๒๕ รัฐบาลออกกฎหมายห้ามชายชาวตุรกีมีภรรยาหลายคน ชาวตุรกีที่ทำการสมรสต้องจดทะเบียนที่อำเภอ สตรีได้รับสิทธิในการศึกษาและสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และต่อมาสิทธิสมัครเป็นผู้แทนราษฎรด้วย

ด้านวัฒนธรรม ชายหญิงตุรกีได้รับการสนับสนุนให้แต่งกายแบบสากล ให้ผู้ชายเลิกสวมหมวกเฟซ และให้สตรีเลิกใช้ผ้าคลุมหน้า นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้ชาวตุรกีใช้นามสกุลด้วย

ด้านเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกัน เคมาลก็เห็นความสำคัญในการปรับปรุงเศรษฐกิจของประเทศทั้งในค่านกสิกรรม อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม

ก. ค่านกสิกรรม รัฐบาลได้จัดตั้งโรงเรียนนกสิกรรมขึ้นและฝึกหัดชาวนาตุรกีให้รู้จักประโยชน์ในการใช้เครื่องจักรทำนา

ข. ค่านอุตสาหกรรม ก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง อุตสาหกรรมของตุรกีตกอยู่ในกำมือของชนต่างชาติ เช่นชาวกรีกและชาวยิว ชาวตุรกีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในทางกสิกรรม ดังนั้นเมื่อสิ้นสุดสงครามรัฐบาลจึงพยายามส่งเสริมอุตสาหกรรมของประเทศ ได้ออกพระราชบัญญัติช่วยคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ ใน ค.ศ. ๑๙๒๔ รัฐบาลส่งเสริมการสร้างถนนสายใหญ่ ๆ ทางรถไฟ โดยรัฐบาลเป็นผู้ผูกขาดการรถไฟและการเดินเรือพาณิชย์ การค้าบุหรี่ยาสูบ คินบีนและสุรา มีการมอบสัมปทานเหมืองแร่ขนาดเบาให้แก่ชาวอิตาลีและฝรั่งเศส

ค. การพาณิชย์ ตุรกีได้ทำสนธิสัญญาพาณิชย์กับรัสเซีย สหรัฐอเมริกา อังกฤษและอิตาลี ส่งผ้าฝ้าย น้ำตาลทราย ไม้ บุหรี่ ผลไม้และข้าวเป็นสินค้าออกสำคัญ การส่งสินค้าดังกล่าวออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ก็เท่ากับเป็นการทะนุบำรุงอุตสาหกรรมของตนซึ่งยังอยู่ในระยะแรกเริ่ม

ต่อมารัฐบาลได้วางโครงการห้าปี ใน ค.ศ. ๑๙๓๔ เพื่อปรับปรุงเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ แม้ว่าจะส่งเสริมการลงทุนของเอกชนก็ตามแต่กิจการดังกล่าวจะต้องอยู่ใต้ความควบคุมของรัฐบาล

วิจารณ์สนธิสัญญาสันติภาพ

สนธิสัญญาสันติภาพนี้มีข้อบกพร่องหลายประการ คือ

๑. ประเทศที่แพ้สงครามไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสนธิสัญญาดังกล่าว จึงทำให้ประเทศมหาอำนาจกลางรู้สึกว่าเป็นสนธิสัญญาที่ไม่ยุติธรรมต่อตน

๒. สนธิสัญญามีได้เป็นไปตามหลักการกำหนดตนเองตามแนวเชื้อชาติ จึงทำให้เกิดปัญหาชนหมู่น้อยขึ้น เช่น มีชาวเยอรมันอยู่ในแคว้นซุเตเทน (Sudeten) ทางตะวันตกของประเทศเชโกสโลวะเกีย ชนหมู่น้อยเหล่านี้คนรุ่นที่จะเป็นอิสระและขอรวมเข้ากับเยอรมนี จึงก่อให้เกิดปัญหาระหว่างประเทศขึ้น ใน ค.ศ. ๑๙๓๘

๓. ตามสนธิสัญญานี้ เยอรมนีต้องยกเมืองดานซิกซึ่งมีชาวเยอรมันอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากให้อยู่ใต้การปกครองของสันนิบาตชาติ และยกฉนวนโปแลนด์ซึ่งเป็นดินแดนระหว่างเยอรมนีและปรัสเซียตะวันออกให้แก่โปแลนด์ ต่อมา ปัญหาเมืองดานซิกและฉนวนโปแลนด์ได้กลายเป็นสาเหตุหนึ่งซึ่งก่อให้เกิดสงครามโลกครั้งที่สองขึ้น

๔. สนธิสัญญาสันติภาพแวร์ซายส์ได้รวมกติกาสันนิบาตชาติเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา ทำให้ประเทศแพ้สงครามไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของสันนิบาตชาติจนกว่าจะได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ของสัญญาดังกล่าวอย่างครบถ้วน

๕. สัญญานี้มิได้เป็นไปตามคำแถลงการณ์ทั้งสิบสี่ ประการ ของประธานาธิบดีวิลสัน เป็นไปเพียงสามประการเท่านั้น จึงทำให้ประเทศที่แพ้สงครามต้องผิดหวัง

สหรัฐอเมริกาและสนธิสัญญาสันติภาพ

ประธานาธิบดีวิลสันได้นำสนธิสัญญาสันติภาพแวร์ซายส์เสนอต่อสภาซีเนท สนธิสัญญาจะมีผลบังคับก็ต่อเมื่อได้รับสัตยาบันจากสภาซีเนทด้วยคะแนนเสียงสองในสาม สาเหตุที่สภาซีเนทไม่ให้สัตยาบันสัญญาเพราะ

๑. นายเฮนรี แคบอต ลอดจ์ (Henry Cabot Lodge) ซึ่งสังกัดพรรคริพับลิกันและเป็นหัวหน้าคณะกรรมการวิเทศสัมพันธ์ ตลอดจนสมาชิกบางคนของพรรคริพับลิกันไม่เห็นด้วยกับสนธิสัญญานี้ เพราะในระหว่างการประชุมสันติภาพที่กรุงปารีส ประธานาธิบดีวิลสันไม่ได้นำผู้แทนพรรคริพับลิกันไปร่วมประชุมด้วยเลย

๒. นอกจากนี้ สาเหตุที่ทำให้สภาซีเนทส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนสนธิสัญญาเท่าที่ควร ก็เพราะกฎบัตรของสันนิบาตชาติได้รวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสนธิสัญญาสันติภาพแวร์ซายส์ ซึ่งประณามและลงโทษประเทศที่แพ้สงครามอย่างรุนแรง

๓. นายเซ็นรี แคมบอต ลอจเองก็มีเรื่องขัดแย้งกับประธานาธิบดีวิลสันเป็นการส่วนตัว

๔. ประชาชนอเมริกันทั่วไปเกิดความไม่ไว้วางใจการเมืองของยุโรป เห็นว่าสนธิสัญญาแวร์ซายส์ ไม่ยุติธรรม อเมริกาควรจะหันมายึดถือนโยบายอยู่โดดเดี่ยวเช่นเดิม มติมหาชนในระบายนั้นจึงไม่พร้อมที่จะสนับสนุนสนธิสัญญาสันติภาพนี้

อย่างไรก็ตาม สมาชิกสภาซึ่งในส่วนใหญ่อาจจะยอมรับรองสนธิสัญญาแวร์ซายส์ ถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงข้อความบางตอน แต่ประธานาธิบดีวิลสันไม่ประสงค์ที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ทั้งสิ้น ปรากฏว่าสนธิสัญญาฉบับนี้ได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงสองในสาม ดังนั้น ใน ค.ศ. ๑๙๒๒ สหรัฐอเมริกาจึงแยกทำสนธิสัญญาสันติภาพต่างหากกับประเทศเยอรมนี ออสเตรียและฮังการี และไม่ได้รวมมกติกาสันนิบาตชาติไว้เป็นส่วนหนึ่งของสนธิสัญญา

บทที่ ๒

ผลของสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ประเทศที่ดองชนใหม่

หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและการแสวงหาสันติภาพ

ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๕-๑๙๓๕

ผลของสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ได้ก่อความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชีวิตมนุษย์และทรัพย์สิน นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในสมัยต่อมา

๑. ทางด้านเศรษฐกิจ

ก. ความเสียหายที่ได้รับจากสงครามทำให้ประชาชนในประเทศต่าง ๆ ต้องเสียภาษีมากเพื่อฟื้นฟูและบูรณะประเทศของตน

ข. ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๘ - ๑๙๒๐ ได้เกิดเศรษฐกิจตกต่ำขึ้น ก่อให้เกิดความยากลำบากและเกิดปัญหากรรมกรไร้งานขึ้นในประเทศต่าง ๆ

ค. การที่เยอรมนีต้องชำระเงินค่าปฏิกรรมสงครามเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ ไม่เพียงแต่ในเยอรมนีเท่านั้น แต่มีผลกระทบกระเทือนถึงประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรด้วย เพราะต้องอาศัยเงินค่าปฏิกรรมสงครามจากเยอรมนี เพื่อใช้หนี้สงครามที่ตนกู้มาจากสหรัฐอเมริกา

๒. ทางด้านสังคม

ก. สงครามทำให้คนสูญเสียชีวิตไปมาก ทหารประมาณ ๔ ล้านคนถูกฆ่าตาย อีก ๒๔ ล้านคนได้รับบาดเจ็บ ถูกจับหรือไม่ถึงสูญหายไป พลเรือนจำนวนหลายล้านคนก็ต้องเสียชีวิตไปเช่นเดียวกันเนื่องจากภัยสงคราม เนื่องจากความหิวโหยและโรคระบาด

ข. เกิดการแข่งขันกันใหม่ระหว่างประเทศมหาอำนาจทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมือง การแข่งขันดังกล่าวเป็นปัจจัยนำไปสู่ความเกลียดชังซึ่งกันและกัน ทำให้ความเป็นศัตรูต่อกันมาแต่ดั้งเดิมทวีความรุนแรงขึ้น

ก. สงครามโลกครั้งที่หนึ่งไม่ได้ทำให้ความหิวกระหาย โรคภัยไข้เจ็บ การปฏิวัติ และสงครามยุติลง

๓. ทางด้านการเมือง

ก. การปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นที่นิยมแพร่หลายขึ้น ประเทศที่ต้งใหม่หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งส่วนมากมีการปกครองแบบสาธารณรัฐประชาธิปไตย

ข. จักรวรรดิและราชวงศ์ต่าง ๆ ที่เคยปกครองโดยใช้อำนาจสิทธิขาด ต้องสลายตัวลง เช่น จักรวรรดิตุรกี จักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี ราชวงศ์โรมานอฟ (Romanov) แห่งรัสเซียและราชวงศ์โฮเฮนซอลเลิร์น (Hohenzollern) แห่งเยอรมนี

ค. เกิดปัญหาชนหมู่น้อยขึ้น เช่น ชาวเยอรมันบางส่วนตกอยู่ใต้การปกครองของเชโกสโลวะเกีย ชาวฮังการีบางส่วนตกอยู่ใต้การปกครองของรูเมเนีย และชาวยูโกสลาเวียบางส่วนอยู่ใต้การปกครองของอิตาลี ปัญหาทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่เป็นมิตรขึ้นระหว่างชาติต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ง. สหรัฐอเมริกาได้กลายเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีอำนาจอันยิ่งใหญ่ขึ้น แต่การที่สหรัฐอเมริกาไม่ยอมรับรองสนธิสัญญาแวร์ซายส์ และไม่เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสันนิบาตชาติทำให้ความพยายามในการแสวงหาและส่งเสริมสันติภาพได้ผลน้อยลง

จ. เกิดการปกครองแบบเผด็จการขึ้นในประเทศต่าง ๆ เช่น ในโปแลนด์ ฮังการี รัสเซีย อิตาลี และเยอรมนี เนื่องจากรัฐบาลของประเทศดังกล่าวซึ่งทำการปกครองแบบประชาธิปไตย ไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งได้

ฉ. เกิดความรู้สึกนิยมชาติแพร่หลายขึ้น ทำให้มีการเคลื่อนไหวจัดตั้งประเทศเอกราชใหม่ ๆ ทั้งนี้เป็นไปตามคำแถลงการณ์ข้อหนึ่งในจำนวนสิบสี่ข้อของประธานาธิบดีวิลสัน ซึ่งว่าด้วยการกำหนดตัวเองตามแนวเชื้อชาติ ประเทศที่ต้งขึ้นใหม่หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งได้แก่ ประเทศยูโกสลาเวีย เชโกสโลวะเกีย โปแลนด์ สาธารณรัฐเอสโตเนีย แลตเวีย ลิทัวเนีย และฟินแลนด์

ประเทศที่ตั้งขึ้นใหม่หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่หนึ่งแล้ว มีประเทศต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นใหม่ คือ

๑. ประเทศยูโกสลาเวีย กษัตริย์แห่งเซอร์เบียทรงเป็นผู้นำในการรวบรวมดินแดนเดิมของแคว้นเซอร์เบีย มอนเตเนโกร ตลอดจนดินแดนของชาวโครแอต และชาวสโลวีนซึ่งเป็นชนหมู่น้อยในจักรวรรดิออสเตรีย—ฮังการีเดิมเข้าด้วยกันเป็นประเทศยูโกสลาเวียขึ้น ผู้แทนของชาติดังกล่าวได้ไปประชุมกันที่เกาะคอร์ฟู และลงนามในสัญญาที่คอร์ฟู ประกาศตั้งเป็นประเทศยูโกสลาเวียขึ้นในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๑๘ ที่ประชุมพากันลงมติอัญเชิญพระเจ้าปีเตอร์ (Peter) แห่งเซอร์เบียขึ้นเป็นกษัตริย์ของประเทศยูโกสลาเวีย

๒. ประเทศเชโกสโลวาเกีย ชาวเช็กในจักรวรรดิออสเตรีย—ฮังการีได้ใช้เวลาหลายสิบปีทำการต่อสู้ให้พ้นจากการปกครองของจักรวรรดิออสเตรีย—ฮังการี ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ดร. ทอมัส มาซาริก (Dr. Thomas Masaryk) ศาสตราจารย์วิชาปรัชญาแห่งมหาวิทยาลัยปราก ได้เป็นหัวหน้าจัดตั้งสภาแห่งชาติขึ้นที่กรุงปารีส และรวบรวมชาวเช็กให้ทำการต่อสู้เพื่อฝ่ายสัมพันธมิตร เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่หนึ่งแล้ว ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรก็พากันรับรองสภาแห่งชาติ ซึ่ง ดร. ทอมัส มาซาริก เป็นผู้จัดตั้งขึ้น ดร. ทอมัส มาซาริก จึงทำการรวบรวมแคว้นโบฮีเมีย สโลวาเกีย และโมเรเวีย ซึ่งเป็นดินแดนที่มีชาวเช็กอาศัยอยู่เข้าด้วยกัน และประกาศตั้งเป็นประเทศเชโกสโลวาเกียขึ้น ฝ่ายสัมพันธมิตรพากันรับรองประเทศเชโกสโลวาเกีย เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๑๘

๓. ประเทศโปแลนด์ โปแลนด์เป็นประเทศที่ถูกมหาอำนาจแบ่งแยกดินแดนมาตั้งแต่ศตวรรษที่สิบแปด เมื่อสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเริ่มขึ้น ดินแดนส่วนใหญ่ของโปแลนด์ตกอยู่ใต้การปกครองของรัสเซีย เยอรมนี และจักรวรรดิออสเตรีย—ฮังการี ในระหว่างสงครามมีชาวโปแลนด์รักชาติอยู่สองคณะ ซึ่งทำการเคลื่อนไหวเพื่อกู้เอกราช

คณะแรก มีนายอิกเนซ พาเดอร์สกี (Ignace Paderewski) ซึ่งเป็นนักเปียโนเอกเป็นหัวหน้า คณะนี้มีใจฝักใฝ่อยู่กับประเทศสัมพันธมิตรเพราะเชื่อว่าฝ่ายนี้คงจะได้รับชัยชนะและคงจะช่วยให้โปแลนด์ได้อเอกราชคืนมา

คณะที่สอง มีนายพลโจเซฟ พิลซุคสกี (Joseph Pilsudski) เป็นผู้นำ เขาเชื่อมั่นว่าเยอรมนีคงจะเป็นฝ่ายชนะสงคราม จึงรวบรวมชาวโปแลนด์รักชาติทำการรบให้แก่ประเทศมหาอำนาจกลาง เยอรมนีจึงสัญญาว่าจะช่วยให้โปแลนด์ได้เป็นประเทศเอกราช มีกษัตริย์เป็นประมุขและปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญ แต่เมื่อรัสเซียยอมสงบศึกกับเยอรมนีแล้ว ในปลาย ค.ศ. ๑๙๑๗ เยอรมนีก็ไม่ยอมปฏิบัติตามสัญญา คณะกรรมการกู้ชาติของนายพาเคอรัสกีจึงร่วมมือกับนายพลพิลซุคสกีประกาศตั้งโปแลนด์เป็นเอกราชขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๘

๔. สาธารณรัฐเอสโตเนีย ลิทัวเนีย และแลตเวีย เป็นประเทศที่ตั้งอยู่บนฝั่งทะเลบอลติก รัสเซียยึดดินแดนดังกล่าวได้จากสวีเดนในศตวรรษที่สิบแปด หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งแล้ว ประเทศเหล่านี้จึงถือโอกาสตั้งตนเป็นเอกราช คือเอสโตเนียในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๗ ลิทัวเนีย ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๑๘ และแลตเวียในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๘ ต่างก็มีการปกครองแบบสาธารณรัฐ

๕. ประเทศฟินแลนด์ รัสเซียยึดฟินแลนด์จากสวีเดนได้ในต้นศตวรรษที่สิบเก้า ชาวฟินแลนด์ซึ่งไม่พอใจในการปกครองของรัสเซียก็ได้ทำการเคลื่อนไหวเพื่อกู้อิสรภาพในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและประสบความสำเร็จ จึงประกาศตั้งฟินแลนด์เป็นประเทศเอกราชและปกครองตามระบอบสาธารณรัฐขึ้น ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๑๗

การแสวงหาสันติภาพระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๖-๑๙๑๘

สันนิบาตชาติ

ประชาชนทั่วโลกซึ่งได้เผชิญกับความร้ายแรงของสงครามโลกครั้งที่หนึ่งมาแล้ว ต่างก็เห็นความจำเป็นที่จะแสวงหาสันติภาพอันถาวร ประธานาธิบดีวิลสันซึ่งเป็นผู้ผลักดันในการสถาปนาสันติภาพถือว่าการจัดตั้งสันนิบาตชาติเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นในคำแถลงการณ์ ๑๔ ประการของประธานาธิบดีวิลสันจึงมีมาตราหนึ่งกำหนดให้มีการจัดตั้งสันนิบาตชาติขึ้น ประธานาธิบดีวิลสันได้เรียกร้องที่จะให้กฎบัตรของสันนิบาตชาติเป็นส่วนหนึ่งของสนธิสัญญาสันติภาพทุกฉบับ ทุกประเทศที่ลงนามในสัญญาสันติภาพเป็นสมาชิกของสันนิบาตชาติโดยปริยาย นอกจากประเทศที่แพ้สงคราม ส่วนประเทศอื่น ๆ จะเข้าเป็นสมาชิกได้ก็ต่อเมื่อสองในสามของประเทศสมาชิกเห็นชอบด้วย สันนิบาตชาติเปิดการประชุมเป็นครั้งแรกที่เจนีวา ใน ค.ศ. ๑๙๒๐

วัตถุประสงค์ของสันนิบาตชาติ
 สันนิบาตชาติมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ
 ๑. เพื่อรักษาสันติภาพและความมั่นคงปลอดภัยระหว่างประเทศ
 ๒. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการที่จะแก้ไขปัญหาร่วมกัน
 ๓. เพื่อลดกำลังอาวุธเพื่อควบคุมการลงคะแนนเสียงแบบประชามติในแคว้นซาร์
 และในดินแดนอื่น ๆ เพื่อปกครองนครดานซิกและแคว้นซาร์ และเพื่อป้องกันสิทธิของ
 ชนกลุ่มน้อยในประเทศที่แพ้สงคราม
 สันนิบาตชาติประกอบด้วย

๑. สมัชชา (Assembly) ประกอบด้วยผู้แทนของประเทศสมาชิก แต่ละประเทศมีสิทธิลงคะแนนเสียงเพียงหนึ่งเสียง สมัชชาจะมีการประชุมกันทุกปีเป็นประจำเพื่อพิจารณาปัญหาใด ๆ ก็ตาม ที่กระทบกระเทือนถึงสันติภาพของโลก

๒. สภาบริหาร (Council) ประกอบด้วยสมาชิกถาวรสี่นาย ซึ่งเป็นผู้แทนของประเทศมหาอำนาจ ได้แก่ ฝรั่งเศส อังกฤษ อิตาลี และญี่ปุ่น และสมาชิกไม่ถาวรอีกสี่นาย แต่ละสมาชิกมีสิทธิลงคะแนนเสียงเพียงหนึ่งเสียง สภาบริหารนี้เปิดประชุมปีละสามครั้ง มีหน้าที่สอบสวนปัญหาใด ๆ ก็ตาม ซึ่งเป็นการคุกคามต่อสันติภาพและปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของสมัชชา

๑๙๑๙-๑๙๑๙

๓. สำนักงานเลขาธิการ (Permanent Secretariat) มีเลขาธิการซึ่งได้รับเลือกจากสภาบริหารเป็นหัวหน้าสำนักงานเลขาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการโต้ตอบจดหมายของสันนิบาตชาติ อำนวยงานด้านวิจัยและจัดพิมพ์รายงานการประชุมและรายงานอื่น ๆ

๔. องค์การต่าง ๆ (Supplementary Organizations) มีหน้าที่ช่วยสันนิบาตชาติดำเนินงานทั้งในทางสังคมและเศรษฐกิจ องค์การต่าง ๆ นี้ประกอบด้วย

ก. องค์การอนามัยโลก มีหน้าที่ต่อต้านโรคภัยและโรคร้าย ดำเนินงานวิจัยทางด้านการแพทย์และการสาธารณสุข

ข. องค์การกรรมกรสากล ทำหน้าที่ปรับปรุงความเป็นอยู่ของชนชั้นกรรมกร วางกฎข้อบังคับเกี่ยวกับชั่วโมงทำงาน และการทำงานของเด็กและจัดพิมพ์สถิติเกี่ยวกับกรรมกร

ก. คณะกรรมาธิการปกครองเมืองในอาณัติ ทำหน้าที่ดูแลตรวจตราอาณานิคมต่างๆ ซึ่งอยู่ใต้การปกครองของประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรหลัง ค.ศ. ๑๙๑๙

ง. ศาลโลก ประกอบด้วยผู้พิพากษาสิบห้าราย ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากสันนิบาตชาติ ทำหน้าที่พิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ หรือกรณีพิพาทเกี่ยวกับพรมแดน

วิธีดำเนินงานของสันนิบาตชาติเพื่อป้องกันสงคราม

จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของสันนิบาตชาติ คือ ป้องกันมิให้เกิดสงครามขึ้นและดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ ดังนั้น เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายดังกล่าว จึงเป็นที่ตกลงกันว่า

๑. ประเทศสมาชิกต่างสัญญาที่จะเคารพเอกราชในทางการเมือง และบูรณภาพของอาณาเขตของประเทศอื่น ๆ

๒. ในกรณีที่ประเทศใดก็ตามดำเนินการรุกราน สันนิบาตชาติจะใช้วิธีลงโทษทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้หมายความว่าห้ามประเทศสมาชิกอื่น ๆ ทำการติดต่อค้าขายด้วย

๓. ถ้าการลงโทษทางเศรษฐกิจไร้ผล สภาบริหารอาจจะเสนอแนะให้ประเทศสมาชิกใช้กำลังทหารต่อต้านประเทศที่ทำการรุกราน ทั้งนี้สันนิบาตชาติได้แต่เพียงเสนอแนะเท่านั้น การที่ประเทศสมาชิกจะปฏิบัติตามหรือไม่นั้นก็แล้วแต่รัฐบาลของประเทศนั้น ๆ

ความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของสันนิบาตชาติ

สันนิบาตชาติประสบความสำเร็จในการระงับกรณีพิพาทต่างๆ ดังนี้ เช่น

๑. กรณีพิพาทระหว่างฟินแลนด์และสวีเดน เกี่ยวกับหมู่เกาะอาแลนส์ (Åland Islands) ใน ค.ศ. ๑๙๒๑ (สันนิบาตชาติตัดสินให้หมู่เกาะดังกล่าวเป็นของฟินแลนด์แต่ต่อมาให้เป็นกลาง)

๒. กรณีพิพาทระหว่างเยอรมนีและโปแลนด์เกี่ยวกับดินแดนในแคว้นไซเลเชียใน ค.ศ. ๑๙๒๑ ในการพิจารณาปัญหานี้สันนิบาตชาติลงมติมอบดินแดนส่วนใหญ่ให้แก่เยอรมนี

๓. ยุติการคุกคามซึ่งอาจนำไปสู่สงครามระหว่างยูโกสลาเวียและแอลเบเนียเนื่องมาจากปัญหาพรมแดน ใน ค.ศ. ๑๙๒๑

๔. วิกฤตการณ์ที่เกาะคอร์ฟู (Corfu) ใน ค.ศ. ๑๙๒๓ ระหว่างกรีซและอิตาลี
สันนิบาตชาติตัดสินให้กรีซจ่ายค่าทำขวัญให้แก่เจ้าหน้าที่อิตาลี ซึ่งถูกฆาตกรรมที่เกาะ
คอร์ฟู

๕. กรณีพิพาทเกี่ยวกับพรมแดนระหว่างกรีซและบัลแกเรีย ใน ค.ศ. ๑๙๒๕

๖. กรณีพิพาทระหว่างอิรักและตุรกี ใน ค.ศ. ๑๙๒๖ เกี่ยวกับบ่อน้ำมันที่เมือง
โมซูล (Mosul)

ข้อที่น่าสังเกต คือ สันนิบาตชาติรับกรณีพิพาทได้เป็นผลสำเร็จก็ต่อเมื่อเป็น
กรณีพิพาทระหว่างประเทศเล็ก ๆ ด้วยกันถึงกล่าวข้างต้น แต่ถ้าเป็นกรณีพิพาทระหว่าง
มหาอำนาจด้วยกันหรือระหว่างมหาอำนาจกับประเทศเล็กแล้ว สันนิบาตชาติก็มักจะทำงาน
ไม่สำเร็จ เช่น กรณีพิพาทระหว่างอิตาลีและออสเตรีย (เอริโอเปีย) ใน ค.ศ. ๑๙๓๕
 เป็นต้น

งานด้านมนุษยธรรมและด้านอื่น ๆ ของสันนิบาตชาติ

แต่สันนิบาตชาติก็ปฏิบัติหน้าที่ในด้านมนุษยธรรมและด้านอื่น ๆ ได้ผลเป็นอย่างดี
เช่น

๑. ช่วยส่งเสริมให้สุขภาพอนามัยของประชาชนและสภาพความเป็นอยู่ของชนชั้น
กรรมกรในประเทศต่าง ๆ ที่ขึ้น ทั้งนี้โดยอาศัยความช่วยเหลือขององค์การอนามัย และ
องค์การกรรมกรสากล

๒. สันนิบาตชาติยังให้เงินกู้แก่ออสเตรีย ฮังการีและกรีซ เพื่อช่วยผูกฐานะทาง
เศรษฐกิจของประเทศดังกล่าวไว้

๓. ควบคุมการผลิตและการค้าฝิ่นทั่วโลก

๔. พยายามหาทางลดกำลังอาวุธเพื่อป้องกันสงคราม

๕. การควบคุมเมืองในอาณัติ ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรตกลงกันว่าจะไม่ยึดครอง
อาณานิคมของข้าศึกเป็นอาณานิคมของตน แต่จะช่วยเหลือให้รู้จักปกครองตนเอง
ส่งเสริมสวัสดิภาพของประชาชน และเปิดโอกาสให้ชนชาติอื่น ๆ เข้าไปติดต่อกับช่วย
จึงเห็นควรกำหนดให้อาณานิคมดังกล่าวเป็นเมืองอาณัติ โดยแบ่งออกเป็น สามชั้น
ดังนี้

ชั้นเอ ประเทศที่ปกครองเมืองอาเด็ชั้นเอ มีหน้าที่ส่งเสริมให้ชาวพื้นเมืองปกครองตนเอง และเปลี่ยนฐานะเมืองอาเด็เป็นประเทศเอกราชในภายหลัง

อังกฤษเป็นผู้ปกครองประเทศปาเลสไตน์ (Palestine) และทรานสจอร์แดน (Transjordan) ทั้งสองประเทศได้เป็นเอกราชหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

ชั้นบี ประเทศที่ปกครองเมืองอาเด็ชั้นบี มีหน้าที่ส่งเสริมสวัสดิภาพของชาวพื้นเมือง ตลอดจนการปกครองตนเองจนกว่าจะพร้อมที่จะเป็นประเทศเอกราช

อังกฤษ เป็นผู้ปกครองแคว้นแทนแกนยิกา

ฝรั่งเศส เป็นผู้ปกครองแคว้นเมอรูนและโตโก

เบลเยียม เป็นผู้ปกครองรวันดาและอูรundi

ชั้นซี เมืองอาเด็ชั้นซีมีฐานะเหมือนอาณานิคม

สหภาพแอฟริกาใต้ เป็นผู้ปกครองแอฟริกาตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งเคยเป็นของเยอรมนี

อังกฤษ เป็นผู้ปกครองเกาะนาอูรูในมหาสมุทรแปซิฟิกและหมู่เกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิกใต้เส้นศูนย์สูตร

ออสเตรเลีย เป็นผู้ปกครองเกาะนิวคีนส์ส่วนที่เป็นของเยอรมนี

นิวซีแลนด์ เป็นผู้ปกครองเกาะซามัว

ญี่ปุ่น เป็นผู้ปกครองหมู่เกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งเคยเป็นของเยอรมนี

แม้ว่าสันนิบาตชาติจะดำเนินงานกำหนดมนุษยธรรมได้ผลดีก็ตาม แต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญได้ เช่น ระวังกรณีพิพาทบางราย ทั้งนี้เนื่องจากความอ่อนแอของสันนิบาตชาติเอง ความอ่อนแอดังกล่าวทำให้สันนิบาตชาติต้องสลายตัวลงใน ค.ศ. ๑๙๔๖ หลังจากที่ได้มีการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้น

ข้อบกพร่องของสันนิบาตชาติ

สันนิบาตชาติมีข้อบกพร่องดังนี้ คือ

๑. เมื่อแรกตั้งสันนิบาตชาติ สหรัฐอเมริกาและรัสเซียไม่ได้เข้าเป็นสมาชิก รัสเซียเพิ่งเข้าเป็นสมาชิกใน ค.ศ. ๑๙๓๔ และเป็นสมาชิกอยู่เพียงห้าปี หลังเยอรมนีและญี่ปุ่นถอนตัวออกจากสันนิบาตชาติใน ค.ศ. ๑๙๓๓ และอิตาลีใน ค.ศ. ๑๙๓๗

๒. เนื่องจากกติกาสันนิบาตชาติเป็นส่วนหนึ่งของสนธิสัญญาสันติภาพประเทศ
ที่แพ้สงครามจึงพิจารณาว่าสันนิบาตชาติเป็นเสมือนสมาชิกของประเทศที่ชนะสงคราม
อาจจะไม่ให้ความช่วยเหลือและความยุติธรรมต่อตน

๓. สันนิบาตชาติไม่มีกองทัพประจำเพื่อใช้ปราบปรามประเทศที่ดำเนินการ
รุกราน แต่อาศัยมติชาวโลกเป็นเครื่องมือ จึงทำให้การตัดสินกรณีพิพาทโดยเฉพาะระหว่าง
ประเทศใหญ่และประเทศเล็กไม่เป็นผลสำเร็จ

แม้ว่าสันนิบาตชาติจะมีข้อบกพร่องและความอ่อนแอก็ตาม แต่ชาวโลกก็ยังเห็น
ความสำคัญของการรักษาสันติภาพ โดยเฉพาะในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองประเทศ
คู่สงครามต่างก็ประจักษ์รู้อาวุธใช้ประหัตประหารกันรุนแรงยิ่งกว่าสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง
ดังนั้นก่อนจะสันสงคราม ประเทศต่าง ๆ จึงเห็นความจำเป็นที่จะร่วมมือกันจัดตั้งองค์การ
สหประชาชาติขึ้น เพื่อดำรงสันติภาพของโลกให้ถาวรตลอดไป

ประเทศประชาธิปไตย

คำว่า "ประชาธิปไตย" หรือดีโมแครซี (Democracy) มาจากคำว่าดีโมส (demos) ซึ่งแปลว่าประชาชน และเครเชีย (kratien) แปลว่าการปกครอง หมายความว่า การปกครองโดยประชาชน ประเทศที่ได้ชื่อว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยคือประเทศที่มีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

๑. มีการเลือกตั้งอย่างเสรี
 ๒. ประชาชนไม่ว่าหญิงหรือชาย เมื่อมีอายุครบกำหนดมีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนาหรือทรัพย์สินสมบัติ
 ๓. เป็นประเทศที่ทำการปกครองโดยชนหมู่ใหญ่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชน
 ๔. รัฐบาลมีอำนาจจำกัดในการบริหารประเทศ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
 ๕. ประชาชนมีเสรีภาพในการพูด ในการเลือกนับถือศาสนา และในการแสดงความคิดเห็น
 ๖. มีพรรคการเมืองต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชนจากส่วนต่าง ๆ ของประเทศ
- ประเทศซึ่งทำการปกครองแบบประชาธิปไตยได้แก่ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกา

ประเทศอังกฤษ (ค.ศ. ๑๕๑๘—๑๕๓๕)

อังกฤษได้ชื่อว่าเป็น ประเทศเมืองแม่แห่งการ ปกครอง ตาม ระบอบ ประชาธิปไตย ประเทศอื่น ๆ ได้นำไปใช้เป็นตัวอย่างในการปกครองของตน

รัฐสภาของอังกฤษประกอบด้วย

๑. สภาขุนนาง
๒. สภาผู้แทนราษฎร

ส่วนพรรคการเมืองของอังกฤษนั้น แบ่งเป็น ๓ พรรค คือ

ก. พรรคคอนเซอเวทีฟ หรือพรรคอนุรักษนิยม

ข. พรรคเสรีนิยม

ค. พรรคกรรมกร

รัฐบาลอังกฤษระหว่าง ค.ศ. ๑๘๑๘—๑๘๓๕

เมื่อสิ้นสงครามโลกครั้งที่หนึ่งแล้ว อังกฤษมีรัฐบาลชุดต่าง ๆ ปกครองประเทศ
ดังต่อไปนี้ คือ

เมื่อเยอรมนีทำสัญญาสงบศึกแล้ว คณะรัฐบาลรวมพรรคของนายลอยด์ จอร์จก็ยังคง
บริหารประเทศต่อไปด้วยดี แต่ใน ค.ศ. ๑๙๒๐ อังกฤษต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจ
ตกต่ำเพราะ

ก. อังกฤษขายสินค้าไม่ดีเหมือนแต่ก่อน เนื่องจากประเทศต่าง ๆ พากันดัดแปลง
โรงงานซึ่งตนเคยใช้ผลิตอาวุธในยาม สงครามมาผลิตสินค้าขายแข่งกับอังกฤษ นอกจากนี้
ประเทศแคนาดาและ ออสเตรเลีย ซึ่งเคยเป็นเจ้าจำหน่ายซื้อ สินค้าจาก อังกฤษ ก็ พากัน สร้าง
โรงงานของตนเองขึ้น เพราะไม่ได้รับความสะดวกในระหว่างสงคราม

ข. เงินที่อังกฤษนำไปลงทุนแสวงหาผลประโยชน์ในรัสเซียต้องสูญหมด เพราะ
รัฐบาลบอลเชวิคประกาศยกเลิกหนี้สินต่าง ๆ ของตน

ค. ด้านหินซึ่งเคยเป็นสินค้าออกสำคัญของอังกฤษก็ขายไม่ได้มากเหมือน สมัยก่อน
สงคราม เพราะประเทศฝรั่งเศสและอิตาลี ซึ่งเคยเป็นเจ้าจำหน่ายซื้อด้านหินจากอังกฤษเป็น
จำนวนมาก ก็ได้รับด้านหินจากเยอรมนีเป็นค่าปฏิกรรมสงคราม หนึ่งการผลิตกระแสไฟฟ้า
จากถ่านหินก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การขายด้านหินของอังกฤษลดน้อยลง

ง. การผลิตผ้าในอินเดีย จีนและญี่ปุ่นทำให้การส่งผ้าผ้ายของอังกฤษไปขายยัง
ต่างประเทศลดลงมาก นอกจากนี้วิธีการอันล้ำสมัยของโรงงานอุตสาหกรรมอังกฤษทำให้
อังกฤษไม่สามารถแข่งกับโรงงานใหม่ ๆ และทันสมัย ซึ่งประเทศอื่น ๆ พึงจะตั้งขึ้นหลัง
สงคราม

เนื่องจากสาเหตุดังกล่าว การค้าของอังกฤษจึงฝืดเคือง เป็นเหตุให้เจ้าของโรงงาน
อุตสาหกรรมต้องปลดกรรมกรออก ทำให้กรรมกรว่างงานมีจำนวนถึงสองล้านคนเศษ
รัฐบาลรวมพรรคของนายลอยด์ จอร์จ ก็พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ไม่เป็นผล
สำเร็จ

ครั้งนี้ถึงสมัยเลือกตั้งใหม่ใน ค.ศ. ๑๙๒๒ นายโบนาร์ ลอว์ (Bonar Law) หัวหน้าพรรคคอนเซอเวทิฟได้จัดตั้งรัฐบาลขึ้น มีนโยบายแก้ไขปัญหakermmกรโรงงาน แต่ลาออกในปีต่อมาเนื่องจากสุขภาพไม่ดี นายสแตนลีย์ บอลด์วิน (Stanley Baldwin) ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทน เขาสนับสนุนให้เพิ่มภาษีศุลกากร สำหรับเสบียงอาหารที่ส่งมาจากต่างประเทศ ในเมื่อประเทศอื่นก็เลือกเก็บภาษีทั้งกล่าวจากสินค้าอังกฤษที่ส่งไปขายต่างประเทศเช่นกัน แต่พรรคกรรมกรก็ไม่เชื่อว่านโยบายดังกล่าวจะช่วยให้จำนวนกรรมกรลดลงได้ ดังนั้น นายสแตนลีย์ บอลด์วินจึงจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ขึ้นใน ค.ศ. ๑๙๒๔

ในการเลือกตั้งใหม่ครั้งนี้ พรรคกรรมกรเป็นฝ่ายมีชัยชนะในการเลือกตั้ง หัวหน้าพรรค คือ นายแรมเซย์ แมค โดเนลด์ (Ramsay Mac Donald) ได้เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายที่จะปรับปรุงการปกครองของอังกฤษให้เป็นไปตามลัทธิสังคมนิยม รัฐบาลพรรคกรรมกรได้ประกาศรับรองรัฐบาลรัสเซีย เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๒๔ เพื่อหาทางส่งสินค้าอังกฤษไปจำหน่ายในตลาดอันกว้างใหญ่ของรัสเซีย ในปีเดียวกันนี้เอง รัฐบาลพรรคกรรมกรก็ต้องพ้นหน้าที่ไปเพราะสาเหตุดังนี้ คือ

ก. มีสมาชิกพรรคกรรมกรบางคนเลื่อมใสในการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์

ข. นักการเมืองอังกฤษที่มีความคิดเห็นปานกลาง ไม่พอใจที่ทราบว่านายซินโนเวียฟ (Zinoviev) หัวหน้าสมาคมคอมมิวนิสต์สากล ได้มีจดหมายไปชักชวนชาวอังกฤษที่เลื่อมใสในลัทธิดังกล่าวแล้ว ทางไว้เพื่อเตรียม ปฏิวัติการ ปกครอง ของ อังกฤษใน ภายหลัง นอกจากนั้นพวกเขายังนิยามพากันตำหนิ นายแรมเซย์ แมค โดเนลด์ ที่ไม่ลงโทษสมาชิกพรรคของตนที่เลื่อมใสในลัทธิคอมมิวนิสต์และยุยงทหารอังกฤษให้ก่อการจลาจล

พวกกรรมกรพากันผิดหวังที่รัฐบาลซึ่งประกอบด้วยสมาชิกพรรคกรรมกร ไม่สามารถจะแก้ไขปัญหakermmกร และปรับปรุงให้ทันมีฐานะและความเป็นอยู่ดีขึ้นได้ ดังนั้นในการเลือกตั้งครั้งใหม่ใน ค.ศ. ๑๙๒๔ พรรคกรรมกรจึงเป็นฝ่ายปราชัยพรรคคอนเซอเวทิฟ

พรรคคอนเซอเวทิฟจึงขึ้นปกครองอังกฤษ ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๔—๑๙๒๕ มี นายสแตนลีย์ บอลด์วินเป็นนายกรัฐมนตรี นายวินสตัน เชอร์ชิลล์ (Winston Churchill) ซึ่งต่อมาเป็นรัฐบุรุษคนสำคัญยิ่งของอังกฤษและของโลกเป็นรัฐมนตรีว่าการคลัง

แม้ว่ารัฐบาลชุดนี้จะบริหารประเทศตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๒๔ ถึง ค.ศ. ๑๙๒๕ ก็ตามแต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจได้ เพราะเกรงว่าถ้าดำเนินการแก้ไขแล้ว อาจจะไม่เป็นที่พอใจของประชาชน และจะทำให้รัฐบาลต้องล้มได้ เศรษฐกิจของประเทศจึงทรุดโทรมลงเป็นลำดับ จนมีการเลือกตั้งใหม่ขึ้นใน ค.ศ. ๑๙๒๕ ปรากฏว่าพรรคกรรมกรเป็นฝ่ายมีชัยในการเลือกตั้งครั้งนี้

พรรคกรรมกรได้กลับเข้ามาปกครองประเทศเป็นครั้งที่สองระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๕ — ๑๙๓๑ นายแรมเซย์ แมค โดนัลด์ เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลพรรคกรรมกรได้ปรับปรุงประเทศดังนี้ คือ

ก. ฟื้นฟูการค้าโดยเสรีโดยลดภาษีศุลกากรสินค้าขาเข้าหลายประเภท จึงทำให้สินค้าต่างประเทศเข้าไปขายท่วมตลาดอังกฤษ สินค้าอังกฤษจึงขายไม่ออก โรงงานอุตสาหกรรมต้องปิดกิจการ ทำให้จำนวนกรรมกรไร้งานทวีขึ้นเป็นลำดับ

ข. รัฐบาลคงดำเนินการส่งเสริมฐานะคนจน โดยเพิ่มเงินเลี้ยงชีพกรรมกรที่ไร้งาน จึงเป็นการเพิ่มรายจ่ายของประเทศอีกด้วย ดังนั้นฐานะทางเศรษฐกิจของอังกฤษจึงไม่มั่นคง ชาวต่างประเทศซึ่งไม่ไว้วางใจในการเงินของอังกฤษจึงพากันถอนเงินฝากออกจากธนาคารอังกฤษ การเงินของอังกฤษก็ยิ่งปั่นป่วนมากขึ้นจนในที่สุดนายแรมเซย์ แมค โดนัลด์ ซึ่งไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ก็ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

แต่พระเจ้าจอร์จที่ห้า (George V) ซึ่งยังทรงไว้วางพระทัยในความสามารถของนายแรมเซย์ แมค โดนัลด์ ก็ทรงแต่งตั้งให้เขาเป็นหัวหน้าคณะรัฐบาลชาติซึ่งประกอบด้วยสมาชิกพรรคการเมืองต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพรรคคอนเซอเวทิฟ เสรีนิยมหรือกรรมกรก็ตาม ทรงขอร้องให้สมาชิกทุกคนร่วมมือกันปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติมากกว่าของพรรค

การปรับปรุงกิจการภายในประเทศ

คณะรัฐบาลชาติได้เร่งแก้ไขการเงินของประเทศด้วยวิธีการดังต่อไปนี้ คือ

ก. ตัดทอนรายจ่ายของประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น ลดเงินเดือนข้าราชการลง ๑๐% ลดเงินเลี้ยงชีพกรรมกรไร้งาน

ข. วางโครงการปรับปรุงเศรษฐกิจ รัฐบาลได้วางนโยบายปรับปรุงเศรษฐกิจของประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น

ในด้านอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ ยกเลิกนโยบายการค้าเสรีและเพิ่มภาษีศุลกากร ในขั้นต้น เก็บในอัตรา ๒๐% ต่อมาเพิ่มเป็น ๔๐% สำหรับสินค้าประเภทฟุ่มเฟือยนั้น รัฐบาลอาจจะเก็บในอัตราใด ๆ ก็ได้แล้วแต่จะเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองแก่สินค้าอังกฤษ ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลก็โฆษณาให้ประชาชนในอังกฤษและในประเทศเครือจักรภพนิยมใช้แต่สินค้าที่ผลิตขึ้นในประเทศอังกฤษ จึงทำให้สินค้าอังกฤษขายดี

ส่วนทางด้านกสิกรรม รัฐบาลช่วยชาวนาและชาวไร่โดยกำหนดว่าควรผลิตพืชปริมาณเท่าใดเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด ในขณะเดียวกันก็เป็นการรักษาระดับราคาพืชผลซึ่งจะให้รายได้แก่ชาวนาชาวไร่เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่ลำบาก

ในด้านการต่างประเทศ รัฐบาลได้ให้ความร่วมมือกับสันนิบาตชาติอย่างเต็มที่เพื่อดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ

ในด้านความสัมพันธ์กับอาณานิคม (Dominion) ก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง อังกฤษได้ให้แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสหภาพแอฟริกาใต้ซึ่งเคยเป็นอาณานิคม มีการปกครองตนเองและมีฐานะเป็นอาณานิคม แต่ขณะนั้น ยังไม่มีคำอธิบายเกี่ยวกับฐานะของอาณานิคมไว้เป็นหลักฐานแน่นอน ดังนั้นใน ค.ศ. ๑๙๓๑ รัฐบาลอังกฤษซึ่งเล็งเห็นความสำคัญของอาณานิคมต่าง ๆ ที่มีต่ออังกฤษทั้งในด้านการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจจึงประกาศใช้กฎหมายเวสต์มินสเตอร์ (Statute of Westminster) กฎหมายฉบับนี้อธิบายฐานะและอำนาจของอาณานิคม ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างอาณานิคมและประเทศอังกฤษไว้

ก่อนที่นายแรมเซย์ แมค โดแนลต์ จะพ้นตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไปใน ค.ศ. ๑๙๓๕ ก็สามารถแก้ไขปัญหาระบบเศรษฐกิจให้ลุล่วงไปได้ จึงยกเลิกการลดเงินเดือนข้าราชการ ๑๐% ลดอากรกรมสรรพและลดภาษีเงินได้ ด้วยอาศัยความสามารถของคณะรัฐบาลชาติเศรษฐกิจของอังกฤษจึงกลับเข้าสู่สภาพเดิม

หลังจากการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรทั่วไป ใน ค.ศ. ๑๙๓๕ แล้ว นายสแตนลีย์ บอลด์วิน ได้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีเป็นครั้งที่สาม รัฐบาลชุดนี้ได้เล็งเห็นความอ่อนแอของอังกฤษในการป้องกันประเทศ จึงวางโครงการปรับปรุงกองทัพบก เรือและอากาศเป็นการใหญ่ แต่ใน ค.ศ. ๑๙๓๗ นายสแตนลีย์ บอลด์วิน ก็ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เนื่องจากสุขภาพไม่สมบูรณ์

นายเนวิล เชมเบอร์เลน (Neville Chamberlain) เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทน ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๓๗ เป็นระยะเวลาที่เยอรมนีดำเนินการรุกรานและผนวกประเทศข้างเคียง เช่น ออสเตรียและเชโกสโลวะเกีย ส่วนอิตาลีก็รุกรานและยึดครองเอธิโอเปีย แต่ นายเนวิล เชมเบอร์เลน กลับดำเนินนโยบายเอาใจประเทศอักษะทั้งสองแทนที่จะร่วมมือกับฝรั่งเศสระงับการรุกรานดังกล่าว จึงทำให้นายแอนโทนี อีเดน (Anthony Eden) รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศอังกฤษลาออกจากตำแหน่ง เพราะไม่เห็นด้วยกับนโยบายของเชมเบอร์เลน นโยบายเอาใจประเทศอักษะดังกล่าวจึงทำให้เยอรมนีก่อการกำเริบจนเข้ารุกรานโปแลนด์ การรุกรานนี้จึงเป็นชนวนก่อให้เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ขึ้น แต่ นายเนวิล เชมเบอร์เลนก็ไม่เข้มแข็งในการดำเนินสงครามเมื่อเยอรมนีเปิดฉากการโจมตีครั้งใหญ่ในฤดูใบไม้ผลิใน ค.ศ. ๑๙๔๐ ประชาชนก็พากันเรียกร้องให้เปลี่ยนรัฐบาล มีผลให้นายเนวิล เชมเบอร์เลนลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๐ นายวินสตัน เชอร์ชิลก็ได้เป็นนายกรัฐมนตรีแทนและดำเนินการสงครามต่อไป จนกระทั่งฝ่ายสัมพันธมิตรประสบชัยชนะใน ค.ศ. ๑๙๔๕

ประเทศฝรั่งเศส (ค.ศ. ๑๙๑๘—๑๙๓๕)

สงครามโลกครั้งที่หนึ่งทำให้ฝรั่งเศสต้องเผชิญกับปัญหาอันร้ายแรง ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง เช่น ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหากรรมกรโรงงานซึ่งทวีจำนวนขึ้นเป็นลำดับ ความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจทำให้เกิดความไม่มั่นคงในทางการเมือง มีการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง จึงมีผลทำให้ฝรั่งเศสมีฐานะอ่อนแอลงเป็นลำดับ นอกจากนี้ในทางด้านการเมืองก็ไม่มีรัฐบาลชุดใดจะสามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและการเมืองให้กลับเข้าสู่สภาพเดิมได้จนกระทั่งถึงสงครามโลกครั้งที่สอง และรัฐบาลชุดต่าง ๆ ที่สำคัญซึ่งหมุนเวียนเข้ามาปกครองฝรั่งเศสมีดังนี้ คือ

พรรคกลุ่มชาติบริหารประเทศ ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งถึง ค.ศ. ๑๙๒๔ มีนายปวงกาเร (Poincaré) เป็นนายกรัฐมนตรี สมัยนี้รัฐบาลฝรั่งเศสได้ส่งกองทัพบุกแคว้นรุห์ (Ruhr) ของเยอรมนี โดยอ้างว่าเยอรมนีไม่ส่งค่าปฏิกรรมสงครามให้ฝรั่งเศสตามที่ตกลงไว้

พรรคกลุ่มฝ่ายซ้าย ปกครองฝรั่งเศสระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๔—๑๙๒๘ มีนายเอดูอาร์ด แฮร์รีโอต์ (Edouard Herriot) เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลชุดนี้นอกจากจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจแล้ว ยังกลับทำให้ค่าของเงินแฟรงค์ตกต่ำลง

พรรคกลุ่มชาติ ปกครองประเทศระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๘—๑๙๓๒ มีนายปวงกาเร เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลชุดนี้ได้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการต่างประเทศ

ในทางด้านเศรษฐกิจ ได้รับแรงแก้ไขการเงินให้กลับเป็นระเบียบได้โดยเพิ่มภาษี เงินได้ ภาษีศุลกากรขาเข้า เก็บภาษีที่ดิน ผูกขาดการขายบุหรี่ ลดเงินเดือนข้าราชการ และยุบตำแหน่งที่ไม่สำคัญ

ในด้านสังคม รัฐบาลพรรครวมชาติยังพยายามช่วยเหลือราษฎรโดยออกกฎหมายว่า ด้วยการประกันสังคม

ในด้านการต่างประเทศ นายอริสตีด บร็องต์ (Aristide Briand) รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศฝรั่งเศสเกรงว่าเยอรมนีจะกลับมารุกรานตนอีก จึงพยายามหาวิธีป้องกันมิให้สงครามเกิดขึ้น ได้เจรจาทัดต่อกับนายแฟรงค์ บี. เคลล็อกก์ (Frank B. Kellogg) ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศอเมริกัน และ ใน ค.ศ. ๑๙๒๘ ลงนามในกติกา สัญญาบร็องต์—เคลล็อกก์ (Briand—Kellogg Pact) หรือกติกาสัญญาปารีส (Pact of Paris) มีสาระสำคัญว่าจะไม่ใช้สงครามเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายของตน ปรากฏว่าประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลกพากันร่วมลงนามในสัญญาฉบับนี้

ต่อมาพรรคกลุ่มฝ่ายซ้ายขึ้นปกครองประเทศใน ค.ศ. ๑๙๓๒ นายแอริโอดท์กลับ มาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีก แต่ต้องประสบกับปัญหาการเงินเช่นเคยและไม่สามารถจะแก้ไขได้ จึงต้องสละตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในปีนั้นเอง

ตั้งแต่นั้นมา รัฐบาลฝรั่งเศสประมาณ หกคณะได้ผลัดกันเข้าบริหาร ประเทศในระหว่าง ค.ศ. ๑๙๓๒—๑๙๓๔ แต่ไม่มีรัฐบาลชุดใดสามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจได้

ความไม่มั่นคงในทางการเมืองดังกล่าว ทำให้ชาวฝรั่งเศสซึ่งเป็นพวกนิยมเจ้าและพวกที่เลื่อมใสในการปกครองแบบเผด็จการ ทำการโหวตเพื่อเปลี่ยนระบบการปกครอง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป รัฐบาลชุดต่าง ๆ ผลัดเปลี่ยนเข้ามาบริหารประเทศ แต่ก็ไม่สามารถจะนำฝรั่งเศสให้กลับเข้าสู่สภาพเดิมได้ เช่น

คณะรัฐบาลกลุ่มชาติซึ่งมีนายกัสตง ดูแมก (Gaston Doumergue) เป็นนายกรัฐมนตรี

พรรคแนวประชาชนซึ่งขึ้นปกครองประเทศใน ค.ศ. ๑๙๓๖ มีนายเลอง บลุม (Léon Blum) เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายปรับปรุงการปกครองให้เป็นไปตามลัทธิสังคมนิยม แต่ก็ยังไม่เป็นที่พอใจของพวกกรรมกร จึงต้องพ้นหน้าที่ไป

ต่อมา พรรคสังคมนิยมหัวรุนแรงซึ่งมีนายเอดูอาร์ด์ ดาลาดิเอร์ (Edouard Daladier) เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เข้ามาบริหารประเทศใน ค.ศ. ๑๙๓๘ เป็นระยะเวลาที่ค่าของเงินแฟรงค์ตกต่ำ และการป้องกันประเทศก็ไม่เข้มแข็งพอ ในสมัยนี้ได้มีการสร้างบ้อมแนวมาจิโนต์ขึ้นทางพรมแดน ตะวันออกของฝรั่งเศสเพื่อป้องกันการรุกรานของเยอรมนี แต่ตอนที่ติดกับเบลเยียมสร้างไม่สำเร็จเพราะงบประมาณไม่เพียงพอ

ในด้านการต่างประเทศ ฝรั่งเศสดำเนินนโยบายไผ่สันติ (Appeasement Policy) เอาใจรักษะประเทศเช่นเดียวกับอังกฤษ แต่เมื่อเกิดกรณีพิพาทระหว่างโปแลนด์และเยอรมนีเกี่ยวกับนครดานซิก และเมื่อเยอรมนีส่งกองทัพเข้าบุกโปแลนด์ ฝรั่งเศสจึงประกาศสงครามกับเยอรมนีเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ค.ศ. ๑๙๓๙ ทั้ง ๆ ที่ฝรั่งเศสยังไม่พร้อมที่จะทำสงคราม ทั้งนี้เนื่องจากฝรั่งเศสได้ร่วมมือกับอังกฤษรับประกันเอกราชของโปแลนด์ไว้ในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๙

สหรัฐอเมริกา (ค.ศ. ๑๙๑๘—๑๙๓๙)

หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง พรรคดีโมแครทของประธานาธิบดีวิลสัน ได้ปกครองสหรัฐอเมริกาสืบต่อมา แต่ประชาชนชาวอเมริกันซึ่งเบื่อหน่ายสงครามประสงคที่จะเห็นประเทศของตนกลับสู่สภาพปกติ และยึดถือนโยบายอยู่อย่างโดดเดี่ยวเพื่อให้สอดคล้องกับวาทะมอนโร (Monroe Doctrine) ดังนั้นใน ค.ศ. ๑๙๒๐ พรรครีพับลิกันจึงเป็นฝ่ายได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง

ประธานาธิบดีซึ่งเป็นสมาชิกของพรรครีพับลิกัน ได้บริหารกิจการของประเทศเป็นเวลา ๑๒ ปี ประธานาธิบดีซึ่งทำหน้าที่เป็นประมุขของประเทศสืบเนื่องกันมาแต่ละสมัย มีดังต่อไปนี้

สมัยประธานาธิบดีวอเรน จี ฮาร์ดิง (Warren G. Harding)

(ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๐—๑๙๒๓)

ในระหว่างสามปีที่ประธานาธิบดีวอเรน จี ฮาร์ดิงปกครองประเทศ รัฐบาลอเมริกันได้ดำเนินนโยบายทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดังนี้คือ

การปกครองภายในประเทศ

ประธานาธิบดีวอเรน จี ชาร์คคิงดำเนินนโยบายที่เรียกว่าการนำประเทศกลับเข้าสู่สภาพปกติ (a return to normalcy) และได้ส่งเสริมให้ธุรกิจและอุตสาหกรรมของประเทศเจริญก้าวหน้า

ในด้านการต่างประเทศ

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ดำเนินการต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังนี้

ก. ได้ลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพกับเยอรมนีและออสเตรีย เนื่องจากสหรัฐอเมริกามีได้ประกาศสงครามต่อตุรกีและบัลแกเรีย จึงไม่จำเป็นต้องทำสนธิสัญญากับประเทศทั้งสองดังกล่าว

ข. ถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกาก็ไม่ได้เป็นสมาชิกของสันนิบาตชาติก็ตาม แต่ก็สนใจในความเป็นไปขององค์การดังกล่าว โดยส่งผู้สังเกตการณ์อย่างไม่เป็นทางการไปยังที่ประชุมของสันนิบาตชาติ

ค. รัฐบาลอเมริกันยังไม่ยอมรับรองรัฐบาลคอมมิวนิสต์รัสเซีย

ง. งานที่สำคัญที่สุดในด้านการต่างประเทศของประธานาธิบดีวอเรน จี ชาร์คคิง คือ การที่สหรัฐอเมริกาเป็นผู้จัดให้มีการประชุมขึ้นที่กรุงวอชิงตันระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๑—๑๙๒๒ เพื่อพิจารณาเรื่องการลดกำลังอาวุธและเพื่อทำความเข้าใจต่อกันเกี่ยวกับนโยบายภาคตะวันออกไกล ประเทศที่เข้าร่วมประชุมได้กำหนดอำนาจทางเรือ คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และ อิตาลี ที่ประชุมได้ตกลงกำหนดควมวางตัวของเรือประจัญบานตามเรโซ ดังต่อไปนี้

	สหรัฐอเมริกา	อังกฤษ	ญี่ปุ่น	ฝรั่งเศส	อิตาลี
แสนตัน	๕	๕	๓	๑.๖๗	๑.๖๗

ข้อที่น่าสังเกต คือ ในสมัยที่ประธานาธิบดีวอเรน จี ชาร์คคิงปกครองสหรัฐอเมริกา นั้น ข้าราชการผู้ใหญ่ เช่น รัฐมนตรีว่าการมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีส่วนพัวพันในคดีทุจริต ล้วนแต่เป็นคดีใหญ่ และนำความเสื่อมเสียมาสู่คณะรัฐบาล

สมัยประธานาธิบดีคัลวิน คูลิจ (Calvin Coolidge)

(ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๓—๑๙๒๙)

นายคัลวิน คูลิจ ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ใน ค.ศ. ๑๙๒๓ ต่อจากประธานาธิบดีฮาร์วีย์คิงซึ่งได้ถึงแก่กรรม
เกี่ยวกับกิจการภายในประเทศ

ตลอดระยะเวลาห้าปีที่นายคัลวิน คูลิจ ปกครองประเทศ สหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จมากในทางด้านเศรษฐกิจ จะเห็นได้จากเงินซึ่งสหรัฐอเมริกานำไปลงทุนในต่างประเทศ เพิ่มขึ้นเป็น ๑๖,๖๐๐ ล้านดอลลาร์อเมริกัน ประเทศทางยุโรปเป็นหนี้สหรัฐอเมริกาถึง ๑๑,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ รัฐบาลจึงอยู่ในฐานะที่จะลดภาษีต่าง ๆ ลงเช่น ภาษียาสูบเพื่อแบ่งเบาภาระของประชาชน

ในด้านการต่างประเทศ

ประธานาธิบดีคูลิจยึดมั่นในนโยบายของพรรครีพับลิกัน เช่นเดียวกับประธานาธิบดีฮาร์วีย์คิง แม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะมีได้เป็นสมาชิกองค์การสันนิบาตชาติ แต่ก็ให้ความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ เช่น สนับสนุนการจัดตั้งศาลโลก การลดอาวุธ ใน ค.ศ. ๑๙๒๗ สหรัฐอเมริกาได้เข้าประชุมเกี่ยวกับการลด อาวุธทางเรือที่นครเจนีวา ร่วมกับอังกฤษและญี่ปุ่น

ประธานาธิบดี คูลิจ ประสบความสำเร็จในด้านการต่างประเทศเป็นอย่างดีเพราะมีนายแฟรงค์ บี เกลลอคเป็นรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศที่สามารถ ใน ค.ศ. ๑๙๒๔ สหรัฐอเมริกาได้แต่งตั้งนายชาลส์ จี ดอว์ส์ (Charles G. Dawes) นายธนาคารแห่งเมืองชิคาโกเป็นประธาน พิจารณาช่วยเหลือเยอรมนีฟื้นฟูเศรษฐกิจเพื่อสามารถใช้ค่าปฏิกรรมสงครามให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตรได้ แต่งานชิ้นที่สำคัญที่สุด คือ การจัดทำกติกาสัญญาบร็องก์—เกลลอคหรือสนธิสัญญาปารีส ใน ค.ศ. ๑๙๒๘ มีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ไขกรณีพิพาทต่าง ๆ โดยสันติวิธี ไม่ใช่สงครามเป็นเครื่องมือ ต่อมาปรากฏว่าประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลกได้ร่วมลงนามในสนธิสัญญานี้ด้วย

เกี่ยวกับสันนิบาตชาติ สหรัฐอเมริกายังคงปฏิเสธที่จะเข้าเป็นสมาชิก แต่ก็ส่งผู้สังเกตการณ์อย่างไม่เป็นทางการไปยังเจนีวา นอกจากนี้ยังมีชาวอเมริกันหลายคนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ของสันนิบาตชาติ

สมัยประธานาธิบดีเฮอร์เบิร์ต ฮูเวอร์ (Herbert Hoover)

(ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๙-๑๙๓๓)

เกี่ยวกับกิจการภายในประเทศ

ความเจริญทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาหลังสงครามไม่ยั่งยืน ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๒๙ เกิดความปั่นป่วนขึ้นในวงการตลาดหลักทรัพย์ เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ เกิดความยากลำบากและความทุกข์ทรมานในสหรัฐอเมริกา ในไม่ช้าภาวะเศรษฐกิจตกต่ำก็กระจายไปทั่วโลก รัฐบาลอเมริกันได้ออกกฎหมายหลายฉบับ เพื่อแก้ไขสภาพการณ์ดังกล่าว

ในด้านการต่างประเทศ

รัฐบาลอเมริกันเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการลดอาวุธทางเรือ ซึ่งอังกฤษเป็นผู้จัดขึ้นที่กรุงลอนดอน ใน ค.ศ. ๑๙๓๐ และได้ลงนามในสนธิสัญญาลอนดอน ฝรั่งเศสและอิตาลีมิได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมด้วย อังกฤษ สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นได้ลงนามในความตกลงทางเรือ กำหนดจำนวนเรือลาดตระเวนของแต่ละฝ่ายตามอัตราส่วนดังนี้

สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น

ลำ

๑๐

๑๐

๗

เหตุการณ์เกี่ยวกับต่างประเทศที่สำคัญยิ่งในสมัยที่สตีมัน (Stimson) เป็นรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา คือ การขยายตัวของญี่ปุ่นในภาคตะวันออกไกล ญี่ปุ่นได้ยกกองทัพเข้ารุกรานแมนจูเรีย ใน ค.ศ. ๑๙๓๑ และประกาศตั้งเป็นประเทศแมนจูกุว ซึ่งเป็นการละเมิดสนธิสัญญาวอชิงตันฉบับ ค.ศ. ๑๙๒๒ และสนธิสัญญาปารีสฉบับ ค.ศ. ๑๙๒๘ สตีมันจึงเห็นว่าสหรัฐอเมริกาคงจะยับยั้งการขยายตัวของญี่ปุ่นครั้งนี้ ซึ่งอาจจะเป็นปัจจัยทำให้เกิดสงครามโลกขึ้นอีกครั้งหนึ่งก็ได้ จึงได้ออกวาเทสตีมัน (Stimson Doctrine) ใน ค.ศ. ๑๙๓๒ ซึ่งมีสาระสำคัญว่าสหรัฐอเมริกาจะไม่ยอมรับรองการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับดินแดนหรือเกี่ยวกับความตกลงใด ๆ ซึ่งเป็นการกระทบกระเทือนถึงสิทธิของสหรัฐอเมริกาในประเทศจีน และจะไม่รับรองสนธิสัญญาใด ๆ ที่ขัดต่อสนธิสัญญาปารีส

สตีมัน ได้ขอ ร้อง ให้สันนิบาตชาติจัดตั้งคณะกรรมการไป สอบ สวณเหตุการณ์
สันนิบาตชาติได้ลงมติว่าญี่ปุ่นเป็นผู้รุกรานจีน ให้ญี่ปุ่นถอนตัวออกจากแมนจูเรียและไม่
ยอมรับรองฐานะของประเทศแมนจูว์ ญี่ปุ่นไม่ยอมปฏิบัติตามและได้ล่าออกจากความเป็น
สมาชิกของสันนิบาตชาติ ใน ค.ศ. ๑๙๓๓

สมัยประธานาธิบดีแฟรงคลิน ดี รูสเวลท์ (Franklin D. Roosevelt)

(ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๓๓—๑๙๔๕)

ในสมัยที่แฟรงคลิน ดี รูสเวลท์ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา
ได้ปรับปรุงกิจการของประเทศ ดังนี้
เกี่ยวกับกิจการภายในประเทศ

ประธานาธิบดีแฟรงคลิน ดี รูสเวลท์ต้องเผชิญกับปัญหาร้ายแรงทางเศรษฐกิจซึ่ง
สืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีคนก่อน เพื่อปรับปรุงเศรษฐกิจให้กลับเข้าสู่สภาพเดิม
ประธานาธิบดีรูสเวลท์ประกาศใช้ โครงการ ปรับปรุงกิจการภายในประเทศ เรียกว่า นิวดีล
(New Deal) ตั้งงบประมาณรายจ่ายของประเทศ ยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการเสฟสุรา
ออกกฎหมายต่าง ๆ หลายฉบับ เช่น กฎหมายส่งเสริมการกสิกรรมและอุตสาหกรรม
ควบคุมให้เกิดเงินเพื่อ ออกกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูอุตสาหกรรมของชาติ แก้ไขปัญหา
เกี่ยวกับกรรมกรว่างงานและกฎหมายประกันสังคม ในไม่ช้าประธานาธิบดีรูสเวลท์และ
รัฐบาลอเมริกันก็สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้เป็นผลสำเร็จ

ในด้านการต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกาได้ทำสนธิสัญญากับประเทศต่าง ๆ รักษาความเป็นกลางในระหว่างที่
เกิดวิกฤติการณ์ทางภาคพื้นยุโรป และยังได้ร่วมมือที่จะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ฉันมิตร
ระหว่างประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว สหรัฐอเมริกาจึงดำเนินการ
ดังต่อไปนี้

ก. ได้เข้าร่วมประชุมลตอาวูร์ที่กรุงลอนดอนและเจนีวาใน ค.ศ. ๑๙๓๓ แต่การ
ประชุมคราวนี้มีได้ให้ผลตามที่คาดหมายไว้

ข. ในปีเดียวกันนี้ สหรัฐอเมริกาและรัสเซียได้ลงนามใน สนธิสัญญาพันธมิตร
ต่อกัน พร้อมกันนี้ รัฐบาลอเมริกันรับรองรัฐบาลรัสเซียเป็นครั้งแรกตั้งแต่สิ้นสุดสงคราม

ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางการค้ากับรัสเซีย ส่วนเรื่องหนี้สินต่าง ๆ ซึ่งยังเป็นปัญหาอยู่ระหว่างสองประเทศดังกล่าวนี้ ยังไม่ได้รับการแก้ไข

ก. ใน ค.ศ. ๑๙๓๓ สหรัฐอเมริกามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประเทศอาร์เจนตินายิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันสหรัฐอเมริกาประกาศว่าจะไม่ดำเนินการใด ๆ ก็ตามซึ่งจะกระทบกระเทือนถึงเสรีภาพ และอำนาจอธิปไตยของประเทศต่าง ๆ ในทวีปอเมริกาใต้

ง. วันที่ ๓๑ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๓๕ สหรัฐอเมริกาได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยความเป็นกลาง ทั้งนี้หมายความว่าในกรณีที่เกิดสงครามขึ้นระหว่างประเทศอื่น ๆ สหรัฐอเมริกาจะไม่เข้ายุ่งเกี่ยว และยังห้ามจำหน่ายอาวุธยุทโธปกรณ์ใด ๆ ให้แก่ประเทศคู่สงคราม

นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกายังทำสนธิสัญญาต่าง ๆ กับประเทศอื่น ๆ ประธานาธิบดีรูสเวลท์ก็พยายามเสนอให้ประเทศทางภาคพื้นยุโรปร่วมมือกันรักษาสันติภาพของโลกไว้ แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ ครั้นสงครามทางภาคพื้นยุโรปเริ่มขึ้นเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ค.ศ. ๑๙๓๙ สหรัฐอเมริกาประกาศตั้งตนเป็นกลาง แต่เมื่อญี่ปุ่นโจมตีฐานทัพเรืออเมริกันที่เพิร์ล ฮาร์เบอร์ (Pearl Harbor) เกาะฮาวาย เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๑ โดยมีได้ประกาศสงคราม สหรัฐอเมริกาจึงตกสนใจเข้าสู่สงครามในวันรุ่งขึ้นโดยเข้าข้างฝ่ายสัมพันธมิตร

บทที่ ๔

มหาอำนาจอักษะในยุโรป (Axis Powers)

ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๘—๑๙๓๕

มหาอำนาจอักษะ หมายถึงประเทศซึ่งดำเนินนโยบายต่างประเทศสอดคล้องกัน เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่หนึ่งแล้ว ประเทศที่ได้ชื่อว่ามีอำนาจอักษะในยุโรปคือเยอรมนีและอิตาลี ซึ่งได้ร่วมลงนามในสนธิสัญญาพันธมิตรต่อกันเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๓๖ เรียกว่า Rome—Berlin Axis ต่อมาเยอรมนีและญี่ปุ่นซึ่งไม่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ก็ได้ร่วมลงนามในสนธิสัญญาขั้วโลกคอมมิวนิสต์เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๓๖ ครั้นถึงเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๓๗ อิตาลีก็ได้ร่วมลงนามในสัญญาฉบับดังกล่าวกับเยอรมนีและญี่ปุ่น ทั้งนี้ เยอรมนี อิตาลีและญี่ปุ่นซึ่งดำเนินนโยบายต่างประเทศสอดคล้องกันจึงได้ชื่อว่ามีอำนาจอักษะ ส่วนประเทศบัลแกเรียและฮังการีนั้น แม้ว่าจะไม่ได้ลงนามในสัญญาฉบับดังกล่าวด้วยก็ตาม แต่ก็ยังเป็นประเทศที่มีมิตรต่อมหาอำนาจอักษะ

ประเทศเยอรมนี

เมื่อสงครามโลกครั้งที่หนึ่งยุติลง รัฐบาลเยอรมันต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เช่น การที่ประชาชนไม่พอใจสนธิสัญญาแวร์ซายส์ ปัญหาเกี่ยวกับการจลาจลของพวกคอมมิวนิสต์และของพรรคการเมืองฝ่ายขวาและปัญหาการชำระเงินค่าปฏิกรรมสงครามให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตร

การจัดตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลของสาธารณรัฐเยอรมันและการปราบการจลาจล

หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งแล้ว นายเฟลิกซ์ อีเบิร์ต (F. Ebert) และนายเฮชฮาาส (H. Haase) ซึ่งสนับสนุนการปกครองแบบสังคมนิยมได้ร่วมมือกันจัดตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลขึ้น แต่ต้องเผชิญภัยอันเกิดจากพวกคอมมิวนิสต์และพรรคการเมืองฝ่ายขวาซึ่งต้องการจะล้มรัฐบาล พวกคอมมิวนิสต์มีนายคาร์ล เลียบเนคท์ (Karl Liebknecht) และโรซา ลักเซมเบิร์ก (Rosa Luxemburg) เป็นหัวหน้าพยายามที่จะยึดที่ทำการของรัฐบาลเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๑๙ แต่ด้วยความสามารถของนายฟรันทซ์ ฟอน นอสเก

(Gustav Noske) รัฐบาลก็สามารถปราบพวกคอมมิวนิสต์ได้ราบคาบ แต่ต่อมาพรรคการเมืองฝ่ายขวาก็พยายามทำรัฐประหารขึ้นในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๒๐ แต่รัฐบาลก็สามารถปราบปรามได้เช่นเดียวกัน

ระหว่างนั้นได้มีการประกาศตั้งเยอรมนีเป็นสาธารณรัฐ และประกาศใช้รัฐธรรมนูญไวมา (Weimar) เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๑๙๑๙ อีเบอร์ทได้เป็นประธานาธิบดีคนแรก

ปัญหาเรื่องค่าปฏิกรรมสงคราม

ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๒๑ ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรตกลงให้เยอรมนีชำระค่าปฏิกรรมสงครามเป็นเงิน ๖,๖๐๐ ล้านปอนด์ โดยจ่ายปีละหนึ่งงวด เป็นเงิน ๑๐๐ ล้านปอนด์ หรือจะจ่ายเป็นวัตถุดิบ เช่น ถ่านหินหรือเหล็กแทนก็ได้ ฝรั่งเศสจะได้รับส่วนแบ่ง ๕๒% อังกฤษ ๒๒% อิตาลี ๑๐% เบลเยียม ๘% และประเทศอื่น ๆ รวมกัน ๘%

แต่ในขั้นต้นรัฐบาลเยอรมันไม่ยอมปฏิบัติตาม ฝ่ายสัมพันธมิตรจึงส่งทหารเข้ายึดครองเมืองอุตสาหกรรมคัสเซิลดอร์ฟ (Dusseldorf) ดุสเซิลดอร์ฟ (Duisburg) และรุห์โรท (Ruhrot) ในลุ่มแม่น้ำไรน์ รัฐบาลเยอรมันจึงยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขของข้อตกลง ทั้งแต่นั้นมา อุตสาหกรรมของเยอรมันก็ฟื้นตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อความวิตกให้แก่ฝรั่งเศสซึ่งเกรงว่าถ้าเยอรมนี กลับเป็น ประเทศที่เข้มแข็งแล้วก็จะอาจจะยกกองทัพมารุกรานฝรั่งเศสอีก ฝรั่งเศสจึงยกกองทัพเข้ายึดแคว้นรุห์โรท ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๒๓ โดยอ้างว่าเยอรมนีไม่ชำระค่าปฏิกรรมสงครามให้ตามกำหนด การกระทำดังกล่าวของฝรั่งเศสครั้งนี้ทำให้เกิดเงินเฟ้ออย่างร้ายแรงขึ้นในเยอรมนี

ระหว่างนั้นนายพลลูเดนดอร์ฟ (Ludendorff) และอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolph Hitler) ซึ่งไม่พอใจสนธิสัญญาแวร์ซายส์ รวมทั้งการกระทำของฝรั่งเศสและนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลเยอรมันได้ร่วมมือกันก่อการปฏิวัติขึ้น เพื่อยึดการปกครองในบาเวเรีย แต่รัฐบาลก็สามารถปราบปรามได้

ต่อมา นายกุสตาฟ สเตรสมานน์ (Gustav Stresemann) นายกรัฐมนตรีคนใหม่ของเยอรมนีก็รีบเร่งแก้ไขการเงินของประเทศทันที โดยอาศัยความร่วมมือของ ดร. ชาคท์ (Dr. H. Schacht) ผู้ว่าการธนาคารเยอรมัน รัฐบาลได้ยกเลิกการใช้

ธนบัตรมาร์ค และออกมาร์คทองคำแทน กำหนดว่า หนึ่งมาร์คทองคำมีค่าเท่ากับ หนึ่งพันล้านมาร์คเดิม

เนื่องจากรัฐบาลเยอรมันชุดใหม่ตั้งใจจะชำระเงินค่าปฏิกรรมสงครามโดยไม่บิดพลิ้ว สหรัฐอเมริกาจึงเห็นใจและไคร้จะช่วยเหลือรัฐบาลเยอรมัน ปรับปรุงเศรษฐกิจของตน เพื่อให้อยู่ในฐานะที่จะชำระเงิน ค่าปฏิกรรม สงคราม ให้แก่ ประเทศ ฝ่าย สัม พันมิตรได้ ดังนั้นสหรัฐอเมริกาจึงจัดตั้งคณะกรรมการคาวส์ซันเพื่อพิจารณาเรื่องนี้ มีนายพลซาลส์ จี คอวส์ (Charles G. Dawes) นายธนาคารแห่งเมืองชิคาโกเป็นประธาน ในเดือน สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๒๔ ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรก็ลงนามรับรองแผนการคาวส์ ซอลลง ให้เยอรมนีกู้เงินงวดแรกจำนวน ๘๐๐ ล้านมาร์คทองคำ เพื่อนำไปลงทุนในการ อุตสาหกรรม หลังจากนั้นเยอรมนีก็จะสามารถนำผลกำไรที่ได้รับจากการลงทุนครั้งนี้ มาใช้เป็นค่าปฏิกรรมสงคราม

เนื่องจากเยอรมนีปฏิบัติตามเงื่อนไขว่าด้วยการ ชำระเงิน ค่าปฏิกรรม สงคราม เป็น ที่เรียบร้อย ฝ่ายสัมพันธมิตรจึงเห็นใจ ดังนั้น เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๒๕ ผู้ แทนอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี เบลเยียม อิตาลี โปแลนด์และเชโกสโลวะเกียจึงไป ประชุมกันที่เมืองโลคาร์โน (Locarno) และลงนามในสนธิสัญญาโลคาร์โน เป็น สนธิสัญญาซึ่งทำให้เยอรมนีพอใจและมั่นใจว่าพรมแดนของตน ซึ่ง อยู่ ประชิดกับ ฝรั่งเศส ด้านหนึ่งและกับเชโกสโลวะเกียอีกด้านหนึ่งได้รับการค้ำประกัน และปลอดภัยจากการ รุกรานของฝรั่งเศสในอนาคต ในขณะเดียวกัน ฝรั่งเศสก็พอใจในสัญญาฉบับนี้ซึ่งนำ ความมั่นคงปลอดภัยมาให้ตนเช่นเดียวกัน

ใน ค.ศ. ๑๙๒๖ เยอรมนีก็ได้รับเกียรติให้เข้าเป็นสมาชิกของสันนิบาตชาติ ส่วนการอุตสาหกรรมของเยอรมนีก็ฟื้นตัวได้ จึงสามารถส่งสินค้าไปจำหน่ายในตลาด ของโลก ทำให้สัมพันธมิตรไว้วางใจเยอรมนี ดังนั้นประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรจึง พยายามหาทางช่วยเหลือเยอรมนีต่อไปโดยรับรองโครงการยัง (Young Plan) ใน ค.ศ. ๑๙๒๙ มีนายโอเวน ดี ยัง (Owen D. Young) นายธนาคารอเมริกันเป็น ประธานพิจารณาค่าปฏิกรรมสงครามให้ต่ำลง เยอรมนีได้รับการผ่อนผันให้ชำระเงิน ค่าปฏิกรรมสงครามให้หมดภายในห้าสิบแปดปีครึ่ง ฝ่ายสัมพันธมิตรเลิกควบคุมการเงิน ของเยอรมนี แต่จัดตั้งธนาคารชำระเงินนานาชาติขึ้นที่เมืองเบเซิล (Basle) ทางเหนือ ของสวิส หลังจากนั้นฝ่ายสัมพันธมิตรก็ถอนทหารออกจากลุ่มแม่น้ำไรน์

ครั้นถึง ค.ศ. ๑๙๓๐ เกิดเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกและในเยอรมนี เนื่องจากประเทศเจ้าหนี้เรียกเงินกู้คืนจากเยอรมนี นอกจากนี้สินค้าที่ส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศก็ขายไม่ดีเหมือนแต่ก่อนเพราะต้องเสียภาษีขาเข้าในอัตราสูง ทำให้สินค้ามีราคาแพง ในขณะเดียวกัน เยอรมนียังไม่สามารถจะหาตลาดการค้าในรัสเซียและในประเทศลาตินอเมริกาได้ทำให้เกิดปัญหากรรมกรไร้งานขึ้น มีจำนวนประมาณเจ็ดล้านคน ต่อมาเมื่อเศรษฐกิจตกต่ำขยายไปทั่วโลก ก็ยังทำให้เยอรมนีได้รับความกระทบกระเทือนมากขึ้น หนึ่งการที่ต้องชำระค่าปฏิกรรมสงครามก็ยังทำให้เคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจของเยอรมนีต้องประสบอุปสรรคยิ่งขึ้น

การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ

นายกรัฐมนตรี ดร. เฮช บรูนิง (Dr. H. Brüning) พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวแต่ไม่สำเร็จ แม้ว่าประธานาธิบดีฮูเวอร์ (Hoover) แห่งสหรัฐอเมริกาจะช่วยเหลือโดยประกาศลดอัตราหนี้ต่าง ๆ เป็นเวลาหนึ่งปีก็ตาม ครั้นถึงสมัยฟอน ปาเปิน (Von Papen) เป็นนายกรัฐมนตรี เยอรมนีก็สามารถยกเลิกการชำระเงินค่าปฏิกรรมสงครามได้โดยปริยาย เพราะใน ค.ศ. ๑๙๓๒ ผู้แทนฝ่ายสัมพันธมิตรตกลงให้เยอรมนีชำระเงินค่าปฏิกรรมสงครามเมื่ออยู่ในฐานะที่จะกระทำได้

นายกรัฐมนตรีเยอรมันคนต่อมา คือ ฟอน ชไลเชอร์ (Von Schleicher) ก็ไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ จนกระทั่งอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ขึ้นปกครองประเทศ ใน ค.ศ. ๑๙๓๓

ประเทศอิตาลี

สนธิสัญญาสันติภาพทำความผิดหวังให้แก่อิตาลีมาก ระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรได้สัญญาที่จะให้อิตาลีเป็นผู้ควบคุม ทะเลเอเดรียติก (Adriatic Sea) และทะเลอีเจียน (Aegean Sea) นอกจากนี้จะช่วยให้อิตาลีขยายอาณานิคมของตนในแอฟริกา ดังนั้น อิตาลีจึงเข้าสู่สงครามโดยเข้าข้างฝ่ายสัมพันธมิตร แต่เมื่อสงครามยุติลงแล้ว อิตาลีได้รับเพียงดินแดนบางส่วนจากออสเตรียเท่านั้น นอกจากนี้ อิตาลียังต้องประสบอุปสรรคในเรื่องเกี่ยวกับดินแดนแอดเมเซีย ประเทศแอลเบเนีย ดินแดนทางภาคตะวันออกไกลและดินแดนในทวีปแอฟริกา ซึ่งอิตาลีใคร่จะได้ไว้ในครอบครองของตน

สภาพภายในประเทศอิตาลี

หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งแล้ว อิตาลีต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เช่น การทำมาหากินฝืดเคือง การอุตสาหกรรมไม่เป็นระเบียบ กรรมกรโรงงานและปัญหากรรมกรนัดหยุดงานบ่อยครั้ง งบประมาณรายจ่ายเกินรายได้และเกิดเงินเฟ้อขึ้น รัฐบาลซึ่งปกครองตามระบอบประชาธิปไตยก็ไม่เข้มแข็งพอที่จะรักษาความสงบภายในประเทศ นอกจากนี้พวกคอมมิวนิสต์ยังก่อความวุ่นวายจนเป็น ที่ระอาแก่ประชาชนซึ่งต้องการความสงบ พรการเมืองต่าง ๆ ก็สับเปลี่ยนมาเป็นคณะรัฐบาล แต่ก็ไม่สามารถจะแก้ไขสถานการณ์บ้านเมืองให้ดีขึ้นได้ ประชาชนจึงพร้อมที่จะสนับสนุนพรการเมืองใด ๆ ก็ตาม ซึ่งจะจัดตั้งรัฐบาลที่มั่นคงขึ้นเพื่อปกครองประเทศ

ต่อมา พรรคฟาสซิสต์ (Fascist) ของเบนิโต มุสโสลินี (Benito Mussolini) ซึ่งประกาศวัตถุประสงค์ว่าจะนำความสงบ ความเป็นมหาอำนาจและความมั่นคงในทางเศรษฐกิจมาสู่ประเทศก็ได้รับมอบหน้าที่จากพระเจ้าวิกเตอร์ เอ็มมานูเอลที่สาม (Victor Emmanuel III) ให้จัดตั้งรัฐบาลขึ้นเพื่อปกครองอิตาลี เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๒๒

ประเทศที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ เช่น ออสเตรีย บัลแกเรีย และฮังการี เป็นประเทศซึ่งรวมรบเป็นฝ่ายมหาอำนาจอักษะในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง

ประเทศออสเตรีย

ตามสนธิสัญญาแซงต์ แซร์แม็ง ฉบับวันที่ ๑๐ กันยายน ค.ศ. ๑๙๑๙ ออสเตรียต้องเสียดินแดนของตนให้แก่ประเทศใกล้เคียงเป็นจำนวนมาก เช่น

บูโกวินา ให้แก่รูเมเนีย

กาลิเซีย ให้แก่โปแลนด์

บอสเนีย เซอร์เบียบูโกวินาและดินแดนบนชายฝั่งแอดริเอติกให้แก่ยูโกสลาเวีย

โบฮีเมีย โมเรเวีย เทเชนและส่วนหนึ่งของแคว้นไซเลเซียให้แก่เชโกสโลวาเกีย

ส่วนฮังการีซึ่งเคยรวมอยู่ในจักรวรรดิออสเตรีย—ฮังการีนั้น ปลีกตัวเป็น ประเทศ

เอกราช

แม้แต่ออสเตรียจะต้องสูญเสียดินแดนหลายแห่งให้แก่ประเทศต่าง ๆ ก็ตาม แต่ก็ยังมีชาวออสเตรียและชาวฮังการีบางส่วนซึ่งยังคงนิยมราชวงศ์แฮปส์เบิร์ก (Hapsburg) อยู่

ใน ค.ศ. ๑๙๒๑ กษัตริย์ซาลส์พยายามชิงราชบัลลังก์สองครั้งแต่ไม่สำเร็จเพราะ
เซโกสโลวะเกีย รมเนียและยูโกสลาเวียซึ่งเป็นประเทศที่ได้รับส่วนแบ่งดินแดนจาก
ออสเตรียและฮังการีได้ทำสนธิสัญญาทั้งสามกมลิตเทิลองตองท์ (Little Entente) ขึ้น
เพื่อรักษาข้อความของสนธิสัญญาสันติภาพในส่วนที่เกี่ยวกับดินแดนที่ตนได้รับมิให้
เปลี่ยนแปลง ดังนั้นทั้งสามประเทศจึงต้องคอยสอดส่องมิให้ราชวงศ์
แฮบสบูร์กกลับไปครองราชสมบัติและส่งกองทัพเข้าประชิดออสเตรีย ทำให้กษัตริย์
ซาลส์ต้องหลบหนี

ต่อมาฐานะทางเศรษฐกิจของออสเตรียตกต่ำลงจนสันนิบาตชาติต้องให้ออสเตรีย
กู้เงินเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ ฐานะของออสเตรียจึงกระเตื้องขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๒๒
พรรคการเมืองในออสเตรีย

ระหว่างนั้นในออสเตรียมีพรรคการเมืองสำคัญสี่พรรค คือพรรคคริสเตียน
โซเชียลิสต์ (Christian Socialist) พรรคคอมมิวนิสต์ (Communist) พรรค
ฟาสซิสต์ (Fascist) และพรรคนาซี—ออสเตรีย (Nazi—Austria) ต่างก็แตกแยก
และคอยชิงอำนาจกัน

ครั้นถึง ค.ศ. ๑๙๓๒ ดร. คอลฟัสส์ (Dr. Dollfuss) แห่งพรรคคริสเตียนโซ-
เชียลิสต์ ได้เป็นนายกรัฐมนตรี เขามุ่งปราบพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นภัยต่อประเทศ เหตุ-
การณ์ซึ่งเกิดขึ้นในระยะต่อมา แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลดำเนินการผิดพลาดในครั้งนั้นเพราะ
พรรคคอมมิวนิสต์เป็นศัตรูสำคัญของพรรคนาซี—ออสเตรีย เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ถูก
ปราบปรามแล้ว พรรคนาซี—ออสเตรียจึงก่อการกำเริบทำรัฐประหารขึ้น ในเดือน
กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๓๔ ถึงแม้ว่าจะไม่เป็นผลสำเร็จก็ตาม แต่ก็ทำให้ ดร. คอลฟัสส์
ถูกยิงถึงแก่กรรม และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา พรรคนาซี—ออสเตรียซึ่งได้รับความสนับ-
สนุนจากพรรคนาซีก็พยายามทำการเคลื่อนไหวเพื่อรวมออสเตรียเข้ากับมหาอาณาจักร
เยอรมัน

ประเทศบัลแกเรีย

สภาพของบัลแกเรียเมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

เนื่องจากพระเจ้าซาร์ เฟอ์ดินานด์ (Czar Ferdinand) สนับสนุนประเทศมหา
อำนาจกลางในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เมื่อสิ้นสุดสงครามแล้ว ประเทศบัลแกเรียจึง

พลอยถูกลงโทษไปด้วย ตามสนธิสัญญาเนย์ฉบับวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๙ บัลแกเรียถูกลดอาณาเขตตลอดจนกำลังทหาร และต้องชำระเงินค่าปฏิกรรมสงครามเป็นอันมาก ดินแดนที่บัลแกเรียต้องสูญเสียไป คือ

ภาคตะวันตกของบัลแกเรีย ให้ยูโกสลาเวียเป็นผู้ครอบครอง

ภาคตะวันตกของเทรซและชายฝั่งทะเลเอเจียน ให้กรีซเป็นผู้ครอบครอง

ชาวบัลแกเรียส่วนใหญ่มีอาชีพในทางกสิกรรม ดังนั้นการที่บัลแกเรียต้องสูญเสียดินแดนไปอีกก็ยิ่งทำให้บัลแกเรียมีฐานะยากจนลง นอกจากนี้ยังเป็นประเทศซึ่งไม่มีทางออกทะเลอีกด้วย

สภาพทางการเมือง

เมื่อพระเจ้าซาร์ เฟอ์ดินานด์สละราชบัลลังก์ใน ค.ศ. ๑๙๑๘ แล้ว โอรสของพระองค์ก็ขึ้นครองประเทศต่อมา ทรงพระนามว่าพระเจ้าโบริสที่สาม (Boris III) พระรูดโซเซียลิสต์ได้อำนาจปกครองประเทศระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๘ ถึง ค.ศ. ๑๙๒๓ ต่อมาได้เกิดการปฏิวัติขึ้นเพื่อล้มล้างการปกครองแบบเผด็จการ นายอเล็กซานเดอร์ ซานคอฟเป็นผู้นำ แต่รัฐบาลชุดดังกล่าวนี้ได้ลาออกใน ค.ศ. ๑๙๒๖ เพราะไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ของประเทศไว้ได้ พรรคดีโมแครทได้ปกครองประเทศสืบต่อมา สนับสนุนการให้ความร่วมมือกับสันนิบาตชาติและประเทศเพื่อนบ้าน ปรับปรุงเศรษฐกิจและการศึกษา และประนีประนอมกับพรรคการเมืองอื่น ๆ

ครั้นถึง ค.ศ. ๑๙๒๘ พรรคการเมืองต่าง ๆ ก็พกร่วมมือกันจัดตั้งรัฐบาลรวมพรรคขึ้นเรียกว่ารัฐบาลกลุ่มชาติ ต่อมาใน ค.ศ. ๑๙๓๖ ได้เกิดการปฏิวัติขึ้นอีกทำให้มีการจัดตั้งการปกครองแบบฟาสซิสต์ขึ้น บัลแกเรียมีการปกครองระบอบดังกล่าวนี้จนกระทั่งถึงสงครามโลกครั้งที่สอง

การต่างประเทศ

ใน ค.ศ. ๑๙๓๗ บัลแกเรียได้ทำสัญญาไมตรีกับยูโกสลาเวีย ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา บัลแกเรียก็ให้ความร่วมมือกับประเทศในแหลมบอลข่าน ใน ค.ศ. ๑๙๔๐ บัลแกเรียเข้ายึดภาคใต้ของแคว้นโคบรัชาคินจากประเทศรูเมเนีย และใน ค.ศ. ๑๙๔๑ ได้ลงนามในสัญญาพันธมิตรกับมหาอำนาจอักษะ

ประเทศฮังการี

สภาพของฮังการีหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

วันที่ ๔ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๒๐ ฮังการีต้องลงนามในสนธิสัญญาทริอานงกับฝ่ายสัมพันธมิตร ตามสัญญาฉบับนี้ ฮังการีต้องยก

ทรานซิลเวเนีย ให้แก่รูเมเนีย

โครเอเชีย สโลวีเนีย ให้แก่ยูโกสลาเวีย

สโลวาเกีย ให้แก่เชโกสโลวาเกีย

เบอร์เกนแลนด์ ให้แก่ออสเตรีย

นอกจากนี้ ห้ามราชวงศ์แฮบสเบิร์กกลับมาครองฮังการีต่อไป

แต่ก่อนที่ฮังการีจะลงนามในสัญญาทริอานงนั้น ฮังการีได้ลงนามในสนธิสัญญาสงบศึกกับประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรที่กรุงเบลเกรดเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๘ แต่สัญญานี้ทำให้ชาวฮังการีผิดหวังมาก เกานต์ ไมเคิล คาร์อลยิจจึงลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นายเบลาคูญ (Bela Kun) หัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์ก็เข้ายึดอำนาจการปกครอง ประกาศตั้งฮังการีเป็น ประเทศสาธารณรัฐแบบ สหภาพโซเวียต ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๑๙

แต่การปกครองแบบคอมมิวนิสต์ไม่เป็นที่นิยมของชนชั้นขุนนาง ในที่สุดด้วยความช่วยเหลือของฝ่ายสัมพันธมิตร พวกขุนนางก็สามารถยึดอำนาจการปกครองกลับคืนมาได้ พลเรือเอกฮอर्थี (Horthy) ทำหน้าที่เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน เกานต์ เบธเลน (Count Bethlen) ทำหน้าที่นายกรัฐมนตรี ต่อมาฮังการีจึงลงนามในสัญญาสันติภาพทริอานงกับประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร

ในขณะที่ฮิตเลอร์กำลังคุกคามประเทศเพื่อนบ้านนั้น ฮังการีสามารถปลื้มใจให้พ้นจากการถูกรวมเข้าอยู่ในมหาอาณาจักร เยอรมันด้วยการ ดำเนิน นโยบายต่างประเทศ สอดคล้องกับเยอรมัน

บทที่ ๕

ประเทศซึ่งทำการปกครองแบบเผด็จการ

หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งแล้ว ได้เกิดความปั่นป่วนวุ่นวายทางเศรษฐกิจในประเทศต่าง ๆ แต่ในประเทศเยอรมนีและอิตาลี รัฐบาลซึ่งทำการปกครองแบบประชาธิปไตยไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจได้ ในประเทศรัสเซียก็เช่นเดียวกัน รัฐบาลของพระเจ้าซาร์ นิโกลัสที่สอง (Czar Nicholas II) ไม่สามารถจะปรับปรุงประเทศให้เป็นไปตามข้อเรียกร้องของประชาชน เหตุการณ์ดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศทั้งสาม ต้องเปลี่ยนการปกครองจากระบบเดิมไปเป็นแบบเผด็จการ

ประเทศเยอรมนี

บุคคลสำคัญซึ่งทำให้การปกครองแบบสาธารณรัฐของเยอรมนี ต้องเปลี่ยนเป็นลัทธินาซีอันเป็นระบอบเผด็จการ คือ ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์
ประวัติของฮิตเลอร์

ฮิตเลอร์เกิดเมื่อ ค.ศ. ๑๘๘๙ ในภาคเหนือของออสเตรีย มารดาเป็นชาวโบฮีเมีย บิดาเป็นชาวออสเตรีย ฮิตเลอร์นิยมศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีความสามารถปานกลางในด้านการศิลปะ แต่เป็นนักแสดงสุนทรพจน์ที่สามารถและมีลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่งได้สมัครเป็นทหารทำการรบให้แก่เยอรมนี เมื่อสงครามสิ้นสุดลงแล้ว ฮิตเลอร์ก็ถูกปลดออกจากประจำการ เขาเริ่มใส่ใจในการเมืองจนจัดตั้งพรรคนาซีขึ้น มีเครื่องหมายสวัสดิกะเป็นเครื่องหมายประจำพรรค สมาชิกของพรรคได้รับการฝึกหัดทหารแต่ไม่มีอาวุธ แบ่งออกเป็น ๒ กอง คือ

ก. กองเสื้อเหล็กสีน้ำตาล เป็นกองจู่โจม (ใช้ตัวย่อว่า เอส เอ)

ข. กองเสื้อเหล็กสีดำ เป็นกองป้องกัน (ใช้ตัวย่อว่า เอส เอส)

ปลาย ค.ศ. ๑๙๒๓ ฮิตเลอร์ได้ร่วมมือกับนายพลลูเคนดอร์ฟเพื่อยึดการปกครองในบาเวเรียแต่ไม่สำเร็จ จึงถูกจำคุก ฮิตเลอร์ใช้เวลาว่างแต่งหนังสือเรื่อง "การต่อสู้ของข้าพเจ้า" (Mein Kampf หรือ My Struggle) ซึ่งกล่าวถึงประวัติของฮิตเลอร์ และ

จุดมุ่งหมายของลัทธินาซี ต่อมาเมื่อเกิดเศรษฐกิจตกต่ำอย่างร้ายแรงในเยอรมนีใน ค.ศ. ๑๙๒๙ แล้ว ชาวเยอรมันก็เปลี่ยนมานิยมพรรคนาซีอีกครั้งหนึ่งเพราะสมาชิกพรรคนาซีได้ร่วมมือกันโฆษณาว่า ถ้าคนได้ปกครองเยอรมนีแล้วจะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหากรรมกรว่างงานให้ไ้ผล และจะยกเลิกสนธิสัญญาแวร์ซายส์ ในที่สุด ฮิตเลอร์ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคนาซีก็ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีใน ค.ศ. ๑๙๓๓ ฮิตเลอร์วางแผนนโยบายปกครองประเทศไว้ ๔ ประการคือ

๑. สร้างเยอรมนีให้เป็นมหาอาณาจักรครั้งที่สาม
๒. ปรับปรุงเศรษฐกิจเพื่อให้ชาวเยอรมันมีความเป็นอยู่ดีขึ้น และสามารถเลี้ยงตนเองได้
๓. ยกเลิกสนธิสัญญาแวร์ซายส์
๔. แผล้ลัทธินิยมเยอรมันร่วมกัน
๑. การสร้างเยอรมนีให้เป็น^{๒๙}รัฐนาซีและเป็นมหาอาณาจักรครั้งที่สาม^{๕๔}
ลัทธินาซีมีสาระสำคัญดังนี้
 - ก. เยอรมนีจะต้องเป็นมหาอาณาจักร ประกอบด้วยพลเมืองซึ่งดำรงชีวิตอยู่เพื่อประโยชน์ของรัฐ
 - ข. การเมือง เศรษฐกิจตลอดจนวัฒนธรรมประจำชาติ ต้องอยู่ภายใต้ความควบคุมของรัฐ
 - ค. พรรคนาซีเป็นพรรคการเมืองพรรคเดียวเท่านั้น ที่มีอำนาจในการปกครองประเทศ
 - ง. ชาวเยอรมันเท่านั้นที่นับว่าเป็นชนเผ่าอารยะ มีคุณธรรมและความกล้าหาญสูงกว่าชนเผ่าอื่น ๆ

เมื่อพรรคนาซีได้อำนาจปกครองประเทศ ฮิตเลอร์ซึ่งต้องการเพิ่มจำนวนสมาชิกพรรคนาซีในรัฐสภาได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๕ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๓ แต่วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ก่อนกำหนดการเลือกตั้ง ได้เกิดไฟไหม้ขึ้น ณ สถานที่ซึ่งใช้เป็นที่พักประชุมของรัฐสภา นายพลเกอริง (Goering) ผู้บัญชาการตำรวจก็กล่าวหาว่าพวกคอมมิวนิสต์เป็นผู้วางเพลิง และฉวยโอกาสนี้ประกาศใช้กฎหมายฉบับพิเศษยุบพรรคคอมมิวนิสต์ ปิดหนังสือพิมพ์ที่เป็นอริต่อพรรคนาซี ต่อมาสมาชิกสภาส่วนมากซึ่งสังกัดพรรค

นาซี ได้ลงมติประกาศใช้กฎหมายมอบอำนาจปกครองบ้านเมืองให้แก่ฮิตเลอร์เป็นเวลาห้าปี

ทั้งเท่านั้นเป็นต้นมา ฮิตเลอร์ดำเนินการสร้างเยอรมนีให้เป็นมหาอาณาจักรและปกครองตามลัทธินาซีได้โดยสะดวก นอกจากนี้ยังยุบสมาคมกรรมกร ยุบพรรคการเมืองอื่น ๆ และยุบสโมสรการเมืองซึ่งเป็นฝ่ายตรงข้ามกับพรรคนาซี เช่นพรรคชาตินิยมและพรรคโซเชียลลิโมแครทเป็นต้น

ในด้านการปกครอง ฮิตเลอร์ได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญไวมาร์ ยกเลิกการแบ่งประเทศออกเป็นรัฐต่าง ๆ แต่แบ่งเป็นเขต ๆ แต่ละเขตมีข้าหลวงประจำปกครอง ข้าหลวงทุกเขตล้วนเป็นสมาชิกพรรคนาซี วิธีการดังกล่าวจึงเป็นการเปิดโอกาสให้พรรคนาซีได้ปกครองประเทศโดยทั่วถึง

ในด้านศาสนา รัฐบาลเป็นผู้ควบคุมศาสนาของประเทศ ชาวเยอรมันในภาคเหนือส่วนมากนับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ แต่ในภาคใต้ นับถือนิกายโรมันคาทอลิก สำหรับทางภาคเหนือ พรรคนาซีสามารถทำความตกลงกับสังฆราชได้ พระองค์ทรงตกลงที่จะส่งเสริมคำสอนของนิกายโปรเตสแตนต์ให้ประสานเข้ากับความคิดและวัตถุประสงค์ของพรรค ส่วนทางภาคใต้สันตะปาปาทรงตกลงที่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองเยอรมัน แต่ต่อมาฮิตเลอร์เข้าขัดขวางการดำเนินงานขององค์การเยาวชนคาทอลิก โดยจัดตั้งองค์การเยาวชนนาซีขึ้นแทนและบังคับให้เด็กทุกคนเป็นสมาชิกของ องค์การ ดังกล่าวเพื่อโตขึ้นจะได้เป็นนาซีที่ดี

แต่ใน ค.ศ. ๑๙๓๓ ร้อยเอกรอมท์ (Rohm) เสนาธิการกองเสือเขี้ยวสีนาซี ซึ่งสนับสนุนลัทธิสังคมนิยมได้ก่อการจลาจลขึ้นเพื่อยึดอำนาจการปกครอง แต่ฮิตเลอร์ก็สามารถปราบปรามได้เป็นผลสำเร็จ

จนถึงวันที่ ๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๓๔ จอมพลฮินเดินเบอร์ก (Hindenburg) ซึ่งเป็นประธานาธิบดีของสาธารณรัฐเยอรมันก็ถึงแก่กรรม ฮิตเลอร์จึงประกาศตั้งตนเป็นผู้นำของมหาอาณาจักรเยอรมัน

๒. การปรับปรุงเศรษฐกิจ

เมื่อฮิตเลอร์เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น การค้าของเยอรมนีฝืดเคืองมากทำให้มีจำนวนกรรมกรไร้งานทวีขึ้นถึงสี่ล้านคน ฮิตเลอร์จึงรีบแก้ไขปัญหกรรมกรว่างงานโดย

ปลดชาวยิวออกจากงานทุกตำแหน่งหน้าที่ในวงราชการ ในขณะที่เดียวกันก็ปลดผู้หญิงออกจากงานและส่งเสริมให้ทำการสมรสโดยจ่ายเงินอุดหนุนให้ แล้วบรรจุนายเยอรมันซึ่งมีเลือกอารยะเข้าทำงานแทน จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ชายชาวเยอรมันได้ทำงานมีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยอาศัยวิธีการดังกล่าว จำนวนกรรมกรโรงงานก็ค่อย ๆ ลดลงหมดสิ้นไปก่อน ค.ศ.

๑๙๓๕

นอกจากนี้ รัฐบาลนาซีก็พยายามบำรุงเศรษฐกิจ เพื่อให้เยอรมนีอยู่ในฐานะที่จะเลี้ยงตนเองได้ นายพลเกอริงได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการโครงการสี่ปี รัฐบาลเยอรมันก็ได้รับเร่งทะนุบำรุงการกสิกรรม อุตสาหกรรมและการพาณิชย์ ประหยัดเงินตราต่างประเทศไว้เพื่อซื้อวัตถุดิบ และเพื่อสร้างอาวุธยุทโธปกรณ์ที่จำเป็น นอกจากนี้ พรรคนาซียังทำการโฆษณาเรียกร้องอาณานิคมเก่าของตนโดยอ้างว่าจะเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญ และจะเป็นแหล่งสำหรับระบายพลเมืองออกไปทำมาหากิน แต่ก็ไม่ได้ผลเพราะอังกฤษและฝรั่งเศสไม่สนใจในคำโฆษณาดังกล่าว

๓. การยกเลิกสนธิสัญญาแวร์ซายส์

ฮิตเลอร์สามารถยกเลิกข้อผูกพันตามสนธิสัญญาแวร์ซายส์ได้เป็นผลสำเร็จใน ค.ศ. ๑๙๓๖ โดยดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้

ในขณะที่มีการประชุมลดอาวุธทั่วไปที่นครเจนีวา ใน ค.ศ. ๑๙๓๒ และเมื่อการประชุมดังกล่าวดำเนินต่อมาจนถึงสมัยฮิตเลอร์มีอำนาจ รัฐบาลเยอรมันได้เสนอขอความเสมอภาคทางอาวุธโดยอ้างว่าประเทศใกล้เคียงพากันสะสมอาวุธ ที่ประชุมไม่อนุมัติเพราะเป็นการละเมิดสนธิสัญญาแวร์ซายส์ ผู้แทนเยอรมันจึงถอนตัวออกจากที่ประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๓๓ แล้วลาออกจากสันนิบาตชาติ ครั้นถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๔ เยอรมนีก็ประกาศว่าตนมีความเสมอภาคทางอาวุธซึ่งเป็นการยกเลิกมาตราที่หนึ่งของสนธิสัญญาแวร์ซายส์

ฝรั่งเศสได้ทำการประท้วงประกาศความเสมอภาคทางอาวุธของเยอรมนีและขอให้อังกฤษร่วมมือด้วย แต่อังกฤษกลับไปลงนามในกติกาสัญญาว่าด้วยทหารเรือกับเยอรมนีในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๓๕ ตามสัญญาฉบับนี้ เยอรมนีมีกองทัพอากาศได้ร้อยละ ๓๕ ของกองทัพอากาศอังกฤษ ส่วนเรือดำน้ำไม่จำกัดจำนวน ทำให้ฝรั่งเศสไม่พอใจอย่างยิ่ง แต่ทำให้เยอรมนีได้ใจ

นายพลเดนต์อร์ฟ (ภาพกลาง) และฮิตเลอร์ในระหว่างการพำนักที่คอกบฏใน
ค.ศ. ๑๙๒๓ คนที่สองจากขวามือคือนายร้อยเอกรอห์ม หัวหน้าหน่วย S.A. ซึ่งต่อมา
ถูกสังหารชีวิตใน ค.ศ. ๑๙๓๔ ระหว่างการกวาดล้างครั้งใหญ่ในเยอรมนี

ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๓๕ โดยอาศัยการออกเสียงแบบประชามติแคว้นซาร์กลับเข้าร่วมอยู่กับมหาอาณาจักรเยอรมัน

ในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๕ ฮิตเลอร์ประกาศใช้กฎหมายเกณฑ์ทหาร

อีกหนึ่งปีต่อมา กองทัพเยอรมันยกเข้าประจำการในแคว้นไรน์ ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นเขตปลอดทหาร นอกจากนั้นเยอรมนียังสร้างโรงทหาร บัอมปรากการตลอดจนคลังสรรพาวุธ การกระทำดังกล่าวทั้งหมดนั้นล้วนเป็นการละเมิดสนธิสัญญาแวร์ซายส์ทั้งสิ้น

จนถึงเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๓๖ เยอรมนีประกาศยกเลิกที่จะให้แม่น้ำไรน์และแม่น้ำอื่น ๆ ในดินแดนเยอรมันเป็นแม่น้ำนานาชาติ จึงสรุปได้ว่า ฮิตเลอร์สามารถยกเลิกสนธิสัญญาแวร์ซายส์ได้เป็นผลสำเร็จ ใน ค.ศ. ๑๙๓๖

ในเดือนพฤศจิกายน ปีเดียวกันนั้นเอง ฮิตเลอร์ซึ่งถือว่าลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นภัยใหญ่หลวงต่อประเทศก็ได้ลงนามในสนธิสัญญาขจัดลัทธิคอมมิวนิสต์ (Anti-Communist Pact) กับญี่ปุ่นซึ่งหาความเกรงกลัวจากโซเวียตเช่นเดียวกัน ส่วนอิตาลีนั้นตั้งแต่เมื่อสโสลินได้เป็นผู้นำของอิตาลีแล้วก็ได้เริ่มมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเยอรมนี และมีความเห็นสอดคล้องกับเยอรมนีว่าสนธิสัญญาสันติภาพมิได้ให้ความยุติธรรมแก่ตน นอกจากนั้นเยอรมนียังแสดงความเอื้อเฟื้อต่ออิตาลีในระหว่างที่มัสสโสลินียึดครองเอธิโอเปีย ดังนั้นอิตาลีจึงเข้าร่วมลงนามในกติกาขจัดลัทธิคอมมิวนิสต์กับเยอรมนีและญี่ปุ่นด้วยเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๓๗ มีอายุห้าปี การที่เยอรมนี อิตาลีและญี่ปุ่นดำเนินนโยบายต่างประเทศสอดคล้องกัน ทั้งสามประเทศจึงได้ชื่อว่ามหาอำนาจอักษะ

ในขณะเดียวกัน เยอรมนีและอิตาลีร่วมมือกันให้ความสนับสนุนแก่ประเทศที่ทำการรบต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ เช่น ส่งทหารไปช่วยนายพลฟรังโก (Franco) ต่อสู้กับพรรคการเมืองเบืองซ้าย นายพลฟรังโกประสบชัยชนะใน ค.ศ. ๑๙๓๙ และดำรงตำแหน่งผู้นำของประเทศมาจนถึงแก่อสัญกรรมใน ค.ศ. ๑๙๗๕

๔. การแผ่ลัทธินิยมเยอรมันร่วมกัน

ในการแผ่ลัทธินิยมเยอรมันร่วมกัน ฮิตเลอร์ได้ทำการรวมออสเตรียและเชโกสโลวาเกียเข้ากับมหาอาณาจักรเยอรมัน และทำการรุกรานโปแลนด์ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการขยายอาณาเขตรวมเอาดินแดนที่มีชาวเยอรมันอาศัยอยู่เข้าด้วยกันแล้ว ฮิตเลอร์ยังประสงค์ที่จะใช้ออสเตรียและเชโกสโลวาเกียเป็นบันไดก้าวไปสู่ประเทศต่าง ๆ ในแหลมบอลข่านเพื่อแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ

ชาวเบอร์ลินโพรงแสดงความยินดีแก่ฮิตเลอร์เมื่อเขาได้รับแต่งตั้งเป็น

นายกรัฐมนตรีในวันที่ ๓๐ มกราคม ค.ศ. ๑๙๓๓

การผนวกออสเตรีย

ฮิตเลอร์สามารถผนวกออสเตรียได้เป็นผลสำเร็จเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๘ โดยใช้กำลังและได้รับความร่วมมือจากพรรคนาซี—ออสเตรีย

หลังจากที่พรรคนาซี - ออสเตรียทำรัฐประหารขึ้นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๓๔ และ ดร. คอลฟัสส์ถูกยิงตายแล้ว ดร. ชุสติก (Schuschnigg) ได้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีแทน เขาตั้งแนวปฏิญณ์ขึ้น มีวัตถุประสงค์ที่จะรักษาเอกราชของออสเตรียไว้ แต่พรรคนาซี - ออสเตรียก็ไม่ลดละความพยายามที่จะเข้ายึดการปกครอง เพื่อจะรวมออสเตรียเข้ากับเยอรมนี เพราะเชื่อว่าการรวมจะนำความเจริญมาให้แก่ประชาชน ในขณะเดียวกันพรรคนาซีในประเทศเยอรมนี ก็ทำการโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ และวิทยุกระจายเสียงเพื่อสนับสนุนนโยบายของพรรคนาซี-ออสเตรีย และเพื่อให้ชาวออสเตรียเลื่อมใสฮิตเลอร์

วันถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๓๘ ฮิตเลอร์เรียกร้องให้ ดร. ชุสติกแต่งตั้ง ดร. ไฮส อินกวาร์ท (Seyss Inguart) คนสำคัญของพรรคนาซี—ออสเตรียเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แต่ ดร. ชุสติกปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าวเพราะเกรงว่าจะเป็นการกระทบกระเทือนต่อเอกราชของออสเตรีย ต่อมาปรากฏว่าอิตาลีซึ่งเป็นพันธมิตรกับเยอรมนีสนับสนุนการกระทำของฮิตเลอร์ ดร. ชุสติกจึงจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนนตามแบบประชาธิปไตย ปรากฏว่าชาวออสเตรียเกือบทั้งหมดต้องการรักษาเอกราชไว้ ฮิตเลอร์จึงยื่นคำขาดให้ ดร. ชุสติกปฏิบัติตามข้อเสนอของตน แต่ ดร. ชุสติกปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๘ อีกสองวันต่อมา กองทัพเยอรมันก็เคลื่อนเข้ายึดออสเตรียได้สำเร็จตามความมุ่งหมายของฮิตเลอร์

ประโยชน์ที่เยอรมนีได้รับจากการรวมออสเตรีย

การรวมออสเตรียทำให้เยอรมนีได้ประโยชน์หลายประการคือ

ก. ทำให้เยอรมนีได้พลเมืองเพิ่มขึ้นอีกประมาณหกล้านครึ่ง

ข. เนื่องจากออสเตรียตั้งอยู่ในสถานที่ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ จึงช่วยให้เยอรมนีแผ่อิทธิพลเข้าไปในแหลมบอลข่านได้ง่าย

ค. ทำให้เยอรมนีได้รับประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ เยอรมนีถือโอกาสเข้าครอบครองเงินตราต่างประเทศ ทองคำสำรองของรัฐบาลออสเตรียและทรัพย์สินที่ยึดได้จากชาวยิวออสเตรีย

การรวมออสเตรียเข้ากับเยอรมนีนั้นทำความหาวกวนให้แก่เชโกสโลวะเกีย แต่ฮิตเลอร์ก็ได้ให้คำรับรองต่ออัครราชทูตเชโกสโลวะเกียประจำกรุงเบอร์ลินว่าตนไม่มีแผนการรุกรานเชโกสโลวะเกีย แต่ภายในเวลาเพียงหกเดือน ฮิตเลอร์ก็ไม่ปฏิบัติตามคำรับรองนั้น

การผนวกเชโกสโลวะเกีย

เยอรมนีผนวกเชโกสโลวะเกียเข้ากับมหาอาณาจักรเยอรมันได้เป็นผลสำเร็จในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๙

ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๘—๑๙๓๖ เชโกสโลวะเกียเป็นประเทศที่อยู่ในความสงบหลังจากที่ ดร. โทมัส มาซาริก ลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดีเมื่ออายุ ๘๕ ปีแล้ว ดร. เบเนส (Dr. Benes) ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งแทน รัฐบาลส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างดีจนเชโกสโลวะเกียสามารถส่งสินค้าต่าง ๆ ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เช่น รองเท้ายางบาจา เครื่องแก้ว เครื่องเหล็กและเครื่องจักร เนื่องจากเชโกสโลวะเกียอยู่ห่างไกลจากทะเลจึงต้องอาศัยประเทศเพื่อนบ้านในการขนส่งสินค้า และต้องพยายามรักษาไมตรีกับประเทศดังกล่าวไว้

เมื่อพรรคนาซีได้ขึ้นปกครองเยอรมนีแล้ว ก็โฆษณาปลุกปั่นชาวเยอรมันในแคว้นชูเตเทนซึ่งตั้งอยู่ทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของเชโกสโลวะเกียให้เข้าร่วมกับมหาอาณาจักรเยอรมัน ในแคว้นชูเตเทนเอง นายคอนราด เฮนไลน์ (Konrad Henlein) ได้จัดตั้งพรรคชูเตเทนขึ้น มุ่งหมายที่จะให้แคว้นดังกล่าวเข้าร่วมกับเยอรมนี ฮิตเลอร์ก็ประกาศอย่างเปิดเผยว่าจะให้ความช่วยเหลือแม้จะต้องอาศัยกำลังก็ตาม เชโกสโลวะเกียซึ่งเกรงว่าอาจจะเกิดอันตรายขึ้น ก็เห็นความจำเป็นที่จะต้องทำกิจการผูกพันมิตรกับสหภาพโซเวียตและประกาศใช้กฎหมายบังคับราษฎรให้เข้าศึกษาทหาร

ส่วนอังกฤษก็เกรงว่าสงครามอาจจะเกิดขึ้น เนื่องจากกรณีพิพาทเกี่ยวกับแคว้นชูเตเทน จึงเข้าแทรกแซงโดยทางการทูต ในที่สุด ฮิตเลอร์ มุสโสลินี เชมเบอร์เลน และดาลาดิเอร์ก็ไปประชุมกันที่เมืองมิวนิก (Munich) เพื่อพิจารณาปัญหาชูเตเทน วันที่ ๓๐ กันยายน ค.ศ. ๑๙๓๘ ที่ประชุมได้ทำความตกลงแห่งเมืองมิวนิก (Munich Agreement) ยอมมอบแคว้นชูเตเทนพร้อมด้วยพลเมืองชาวเยอรมันสามล้านคนให้แก่

เยอรมนี ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาสันติภาพไว้ นายเชมเบอร์เลนจึงถูกตำหนิว่าดำเนินนโยบายเอาใจอักษะประเทศมากเกินไปจนขอบเขต

ต่อมา ดร. เบเนสก็กลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดี ดร. ฮาชา (Dr. Hacha) ได้เข้าดำรงตำแหน่งแทน ครั้นถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๙ ฮิตเลอร์ซึ่งเคยสัญญาว่าจะไม่รุกรานเชโกสโลวะเกียต่อไปก็ทำการขู่เข็ญ ดร. ฮาชาให้ลงนามในสัญญามอบส่วนที่เหลือของเชโกสโลวะเกียให้แก่เยอรมนี เชโกสโลวะเกียจึงสูญชื่อไปจากยุโรป

เยอรมนีสืบรุกรานโปแลนด์

โปแลนด์เป็นประเทศหนึ่งซึ่งตั้งขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง มีนายพลพิลซุดสกีเป็นประมุข ฝรั่งเศสเป็นประเทศซึ่งให้ความอุปถัมภ์แก่โปแลนด์ เพราะเป็นด่านที่จะกั้นลัทธิบอลเชวิคมิให้แพร่เข้าไปในยุโรปภาคกลางและภาคตะวันตก นอกจากนี้ยังคอยคุมมิให้เยอรมนีพัวพันและมีอำนาจขึ้น ด้วยเหตุนี้ ฝรั่งเศสจึงทำสัญญาไมตรีกับโปแลนด์ ใน ค.ศ. ๑๙๒๓ และให้โปแลนด์กู้เงิน ๓๐๐ ล้านแฟรงค์เพื่อนำไปสร้างเมืองท่าใหม่

แต่ต่อมาเหตุการณ์ภายในประเทศปั่นป่วน เพราะพรรคการเมืองต่างๆ พากันแย่งชิงอำนาจซึ่งกันและกัน ทำให้การปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญต้องประสบอุปสรรคหลังจากที่ได้เกิดรัฐประหารขึ้นใน ค.ศ. ๑๙๒๖ แล้ว คณะนายทหารก็ยึดอำนาจการปกครองได้

ในด้านการต่างประเทศนั้น โปแลนด์ก็พยายามรักษาไมตรีกับเยอรมนี และใน ค.ศ. ๑๙๓๔ ได้ทำสัญญาไม่รุกรานซึ่งกันและกันกับเยอรมนี แต่สัญญานี้มิได้ให้ผลตามที่ชาวโปแลนด์คาดหวัง ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาเมืองคานซิกและฉนวนโปแลนด์

เนื่องจากโปแลนด์ไม่มีเมืองท่า จึงต้องอาศัยเมืองคานซิกซึ่งเป็นนครอิสระและอยู่ใต้การปกครองของสันนิบาตชาติเป็นทางออกทะเล เมืองคานซิกและฉนวนโปแลนด์เคยเป็นของเยอรมนีมาก่อนและพลเมืองก็เป็นชาวเยอรมัน จึงทำให้โปแลนด์ต้องประสบอุปสรรคในการใช้เมืองคานซิก

นอกจากนี้ชาวเยอรมันในดินแดนทั้งสอง ก็พากันทำการโฆษณาชวนเชื่อกับเยอรมนี แต่โปแลนด์ก็ไม่ยอมสละดินแดนส่วนนี้ เพราะจะเป็นการปิดทางติดต่อทางทะเลของตน ครั้นฮิตเลอร์คุกคามโปแลนด์มากขึ้น รัฐบาลโปแลนด์ก็ขอความช่วยเหลือไปยังประเทศอังกฤษและฝรั่งเศส ประเทศทั้งสองก็ให้คำรับประกันแก่โปแลนด์ เมื่อเดือนมีนาคม

มีเรือรบดำน้ำและเรือดำน้ำในระหว่างการแข่งขันเรือดำน้ำ
เซมเบอร์เลนและฮิตเลอร์ในระหว่างการแข่งขันเรือดำน้ำ
ในความตกลงแห่งเมืองมิวนิก
 ที่เมืองมิวนิก เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ค.ศ. ๑๙๓๘ - ลงนามโดยฮิตเลอร์

ก.ศ. ๑๙๓๙ ว่า ในกรณีที่ไปเล่นถูกใจมิตี อังกฤษและฝรั่งเศสจะให้ความช่วยเหลือ
 พร้อมกันนั้นอังกฤษยังส่งผู้แทนไปชักชวนให้รัสเซียร่วมมือด้วย แต่การเจรจายืดเยื้อและ
 ไม่ได้ผล ในระหว่างนั้นฮิตเลอร์ก็ส่งผู้แทนไปเจรจากับรัสเซีย การเจรจาดังนี้เป็นผล
 สำเร็จสมความมุ่งหมายของฮิตเลอร์ ดังนั้นเยอรมนีและรัสเซียจึงลงนามในสนธิสัญญา
 ไม่รุกรานต่อกันเมื่อเดือนสิงหาคม ก.ศ. ๑๙๓๙ ซึ่งหมายความว่า ในกรณีที่ฮิตเลอร์
 รวมนครคานซิกและฉนวนโปแลนด์เข้ากับมหาอำนาจเยอรมันแล้ว รัสเซียจะตั้งตน
 เป็นกลาง

ต่อมาเมื่อฮิตเลอร์เรียกร้องนครคานซิกไม่ได้ผลแล้ว กองทัพเยอรมันก็เข้าโจมตี
 โปแลนด์ทั้งทางบกและทางอากาศเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ก.ศ. ๑๙๓๙ อังกฤษและฝรั่งเศส
 ซึ่งเป็นผู้รับประกันเอกราชโปแลนด์จึงยื่นคำขาดให้เยอรมนีถอนทหารออกจากโปแลนด์
 แต่เยอรมนีไม่ยอมตอบคำขาด อังกฤษและฝรั่งเศสจึงประกาศสงครามต่อเยอรมนีเมื่อ
 วันที่ ๓ กันยายน ก.ศ. ๑๙๓๙ สงครามยุโรปจึงเริ่มขึ้นและต่อมาก็คลี่คลายขยายตัว
 กลายเป็นสงครามโลกครั้งที่ ๒

ประเทศอิตาลี

หลังจากเกิดความปั่นป่วนวุ่นวายภายในประเทศแล้ว มุสโสลินีก็ได้เป็นผู้จัดตั้ง
 รัฐบาลขึ้นปกครองประเทศอิตาลีเมื่อเดือนตุลาคม ก.ศ. ๑๙๒๒

ประวัติของมุสโสลินี

มุสโสลินีเกิดที่เมืองโรมันญา (Romagna) ใน ก.ศ. ๑๘๘๓ ปีศาเป็นพ่อค้าเนื้อ
 ในลัทธิโซเชี่ยลลิสต์ ดังนั้น มุสโสลินีจึงสนใจในลัทธิดังกล่าวด้วย ในชั้นต้น มุสโสลินี
 เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์โซเชี่ยลลิสต์ เคยถูกจำคุกและหนีออกจากอิตาลีเพราะแสดง
 ความเห็นก้าวร้าวในทางการเมือง ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง มุสโสลินีเดินทาง
 กลับมายังอิตาลี แต่ต่อมาก็ถูกขับไล่ออกจากพรรคโซเชี่ยลลิสต์เพราะสนับสนุนให้อิตาลี
 เลิกตั้งตนเป็นกลาง และให้ร่วมมือกับประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรทำสงครามกับเยอรมนี
 ต่อมามุสโสลินีสมัครเป็นทหารไปทำการรบ ได้รับบาดเจ็บ เมื่อกลับมายังอิตาลีก็จัดตั้ง
 หนังสือพิมพ์ของตนและจัดตั้งพรรคฟาสซิสต์ขึ้น

ลัทธิฟาสซิสต์ ฟาสซิสต์ มาจากคำว่า "ฟาสเซส" (Fascis) ซึ่งเป็นภาษา
 ลาติน แปลว่าไม้ค้ำหนึ่งและขวานเล่มหนึ่ง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ

เมื่อสงครามโลกครั้งที่หนึ่งยุติลงแล้ว มุสโสลินีประสงค์จะช่วยอิตาลีให้พ้นจากความ
 บั่นบั่นวุ่นวายทางการเมืองและเศรษฐกิจ และสร้างอิตาลีให้กลับเป็นประเทศมหา-
 อำนาจอีก มุสโสลินีจึงเรียกประชุมบรรดาทหารนอกราชการและชาวอิตาลีैनรักชาติซึ่ง
 ไม่พอใจในสนธิสัญญาสันติภาพจัดตั้งสมาคมที่เรียกว่า ฟาสซี ดิ คอมบาติเมนโต (Fasci
 di combattimento) ขึ้น สมาคมดังกล่าวมีนโยบายดังนี้คือ

- ก. ให้สิทธิทางการเมืองแก่ชายหญิงซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว
- ข. ให้กรรมกรทำงานไม่เกินวันละ ๘ ชั่วโมง และให้กรรมกรมีส่วนในการควบคุมโรงงาน

- ค. ยึดทรัพย์สินบางส่วนของศาสนจักร
- ง. ยกเลิกสภาขุนนาง และทำการปกครองตามระบอบใหม่
- จ. โอนโรงงานผลิตอาวุธมาเป็นของรัฐบาล
- ฉ. ลัทธิโซเชี่ยลิสต์และคอมมิวนิสต์เป็นศัตรูของลัทธิฟาสซิสต์

ชัยชนะของพรรคฟาสซิสต์

ต่อมาพรรคฟาสซิสต์ก็ได้รับความสนับสนุนจากนักธุรกิจ ทหารนอกประจำการ
 และปัญญาชน บุคคลดังกล่าวพากันเข้าไปมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวของพวกฟาสซิสต์
 ครั้นถึงเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๒๑ ได้มีการรวมสมาคมดังกล่าวตามเมืองต่าง ๆ เข้า
 ตัวยกัน และจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองขึ้น เรียกว่าพรรคฟาสซิสต์ ผู้ที่เป็นสมาชิกของพรรค
 สวมเสื้อเชิ้ตสีดำ มีการวางระเบียบและอบรมเยาวชนให้เลื่อมใสในลัทธิฟาสซิสต์เพื่อว่า
 เมื่อเติบโตขึ้นจะได้เป็นฟาสซิสต์ที่ดี ต่อมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายของพรรคอย่าง
 รุนแรง คือ

- ก. ให้ความคุ้มครองแก่ทรัพย์สินส่วนตัวของประชาชน
- ข. สนับสนุนชนชั้นกลาง
- ค. เลิกสนับสนุนพวกกรรมกร

ต่อมาพรรคฟาสซิสต์เริ่มใช้กำลังบังคับให้ประชาชนเลื่อมใสในลัทธิของตน โดย
 อ้างว่าพรรคมีวัตถุประสงค์ที่จะสถาปนาความรุ่งเรืองของประเทศ สมาชิกของพรรคจะต้อง
 เชื่อฟังหัวหน้าพรรคในฐานะที่เป็นผู้นำ ในไม่ช้าก็ยึดอำนาจตามเมืองต่าง ๆ ได้หลาย
 เมือง แล้วพวกฟาสซิสต์ประมาณห้าหมื่นคนเดินทางตรงไปยังกรุงโรมเป็นการช่วยเหลือสมา-
 ชิกสภาผู้แทนราษฎรและบังคับให้นายกรัฐมนตรีคนเดิมลาออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๘

ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๒๒ พระเจ้าวิกเตอร์ เอ็มมานูแอลที่ ๓ จึงต้องทรงเชิญให้มุสโสลินีขึ้นปกครองประเทศ

ในด้านการปกครอง

ปลาย ค.ศ. ๑๙๒๓ มุสโสลินีได้ดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามุสโสลินีได้เปลี่ยนการปกครองของประเทศจากระบอบประชาธิปไตยไปเป็นระบอบเผด็จการ แม้ว่าจะยังคงยึดรัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. ๑๘๔๘ เป็นหลัก แต่ก็ดัดแปลงระเบียบปฏิบัติให้สอดคล้องกับความประสงค์ของพรรค เช่น

ก. แต่งตั้งสมาชิกฟาสซิสต์เป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมนายอำเภอและเจ้าหน้าที่ชั้น รองในมณฑลต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ข. ประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคฟาสซิสต์มีเสียงมากในรัฐสภา

ค.ปราบปรามพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม เช่น ใน ค.ศ. ๑๙๒๔ พรรคโซเชียลลิสต์ถูกกำจัดจนเหลือแต่พรรคฟาสซิสต์เท่านั้นที่มีอำนาจในอิตาลี

ง. ใน ค.ศ. ๑๙๒๕ ยกเลิกสภาต่าง ๆ ตามท้องถิ่นซึ่งปกครองตามระบอบประชาธิปไตย แล้วพวกฟาสซิสต์ก็จัดตั้งสภาของตนเองขึ้นแทน

จ. ประชาชนไม่มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและในการที่จะชุมนุมกัน รัฐบาลเข้าควบคุมหนังสือพิมพ์

ฉ. นายกรัฐมนตรีเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดของกองทัพบก เรือ อากาศ และกองตำรวจ

ช. ลักอานาจอของสภาชี้เนทและสภาผู้แทน สภาชี้เนทจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของมุสโสลินี แต่ต่อมามุสโสลินีก็จัดตั้งสภาของตนขึ้นใหม่ซึ่งทำหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎร

ซ. ในคานส์กัม เพื่อเพิ่มจำนวนประชากร มุสโสลินีประกาศใช้กฎหมายห้ามการหย่าร้าง ห้ามคุมกำเนิดและห้ามอพยพออกนอกประเทศ

มุสโสลินีเชื่อมั่นว่า ถ้าคนสามารถปรับปรุงการปกครอง เศรษฐกิจและการสาธารณสุข-ปโภคให้ดีขึ้นแล้ว ชาวอิตาลีก็จะพอใจในการปกครองแบบฟาสซิสต์และคงจะไม่เรียกร้องการปกครองแบบประชาธิปไตยซึ่งมุสโสลินีและพรรคฟาสซิสต์ถือว่าเป็นการปกครองที่ล้าสมัยแล้ว

ในด้านเศรษฐกิจ

รัฐบาลต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจ เนื่องจากอิตาลีเป็นประเทศที่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ แต่จำนวนพลเมืองก็ทวีขึ้นทุกที รัฐบาลจึงจำเป็นต้องปรับปรุงเศรษฐกิจทั้งในด้านกลไกกรรม อุตสาหกรรมและการพาณิชย์

การกลไกกรรม รัฐบาลได้จัดการลดหย่อนและบังคับเพื่อคัดแปลงใช้เป็นที่น่าสนใจ ให้มีภาพยนตร์เคลื่อนที่เพื่ออธิบายวิธีทำนาที่ศีกแก่ชาวนา นอกจากนี้ได้จัดตั้งสหกรณ์และธนาคารสหกรณ์ขึ้นเพื่อช่วยเหลือชาวนา พยายามไม่ส่งข้าวสาลีเข้ามาจำหน่ายในอิตาลีแต่สนับสนุนให้ปลูกในอาณานิคม

การอุตสาหกรรม รัฐบาลส่งเสริมอุตสาหกรรมวิทย์ อุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมไหมแท่งและไหมเทียม ตลอดจนอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อช่วยให้การอุตสาหกรรมดำเนินไปโดยราบรื่น รัฐบาลจึงจัดตั้งระบบบริษัทขึ้น คือในแต่ละเมืองให้มีสมาคมผู้แทนนายจ้าง เมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นระหว่างนายจ้างและกรรมกร ก็ให้แต่ละฝ่ายส่งผู้แทนของตนไปประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันโดยมีผู้แทนพรรคฟาสซิสต์เข้าร่วมประชุมด้วย ดังนั้นค่าแรงงานและเงื่อนไขในการทำงานตามโรงงานต่าง ๆ ในประเทศอิตาลีจึงเหมือนกันหมด รัฐบาลห้ามกรรมกรนัดหยุดงานและห้ามนายจ้างปิดโรงงาน เพราะเป็นการกระทบกระเทือนเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้รัฐบาลยังส่งเสริมการทำการกระแสไฟฟ้าจากน้ำตกอีกด้วย

การพาณิชย์ รัฐบาลทำหนังสือสัญญาพาณิชย์กับนานาประเทศ เช่น รุสเซีย ฮังการี และออสเตรีย ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลก็ส่งเสริมการสร้างถนน ทางรถไฟ บริษัทการบิน ตลอดจนการพาณิชย์ทางทะเลและการวางสายโทรเลขซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกในการคมนาคมขนส่งและการติดต่อ

ในด้านศาสนา

ตั้งแต่อิตาลีรวมแคว้นโรมไว้ใน ค.ศ. ๑๘๗๐ แล้ว สันตะปาปาก็ไม่ทรงยอมเกี่ยวข้องกับรัฐบาลอิตาลีและทรงห้ามชาวอิตาลีขึ้น ซึ่งนับถือศาสนาในกายโรมันคาทอลิกเข้ายุ่งเกี่ยวกับการเมือง มุสโสลินีมีความเชื่อมั่นว่า ในเมื่อชาวอิตาลีส่วนมากเป็นคาทอลิก ถ้าคนสามารถทำความตกลงกับสันตะปาปาได้แล้ว ประชาชนก็คงจะสนับสนุนการปกครองระบอบฟาสซิสต์ ดังนั้น มุสโสลินีจึงเปิดการเจรจากับสันตะปาปาและลงนามในสนธิสัญญา

มุสโสลินีระหว่างการเดินทัพของพวกฟาสซิสต์

ไปยังกรุงโรมใน .ก.ศ ๑๙๒๒

แลทเทอแรน (Lateran Treaty) เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๒๙ ซึ่งมีสาระสำคัญว่า

ก. รัฐบาลอิตาลีเคารพอำนาจอธิปไตยของสันตะปาปาในบริเวณนครวาติกันซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๑๐๘.๗ เฮกเตอร์ สันตะปาปาเปิดสัมพันธทางการทูตกับนานาประเทศได้ และมีสิทธิที่จะตั้งสถานวิทย์และออกแสตมป์ประจำรัฐได้

ข. รัฐบาลอิตาลีจะต้องจ่ายเงินสดประมาณ ๓๔,๓๗๕,๐๐๐ เหรียญอเมริกัน และพันธบัตรจำนวน ๕๒,๕๐๐,๐๐๐ เหรียญพร้อมด้วยดอกเบี้ย ๕% เพื่อเป็นการชดเชยให้แก่สันตะปาปา ส่วนพระองค์ก็จะรับข้อเรียกร้องต่าง ๆ จากรัฐบาล

ค. บาทหลวงเป็นผู้จัดการศึกษาในทางศาสนาของเยาวชนอิตาลี

ปรากฏว่าสัญญาแลทเทอแรนให้ประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย ความสัมพันธ์ระหว่างสันตะปาปาไพอุสที่สิบเอ็ด (Pope Pius XI) และมุสโสลินีก็ดำเนินไปโดยราบรื่น เว้นแต่การอบรมเยาวชน ซึ่งต่อมาพรรคฟาสซิสต์ก็เกิดความเห็นขัดแย้งกับบาทหลวง แต่ในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๓๑ สันตะปาปาก็สามารถทำความตกลงกับมุสโสลินีได้

นโยบายต่างประเทศ

มุสโสลินีมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างความรุ่งเรืองให้แก่อิตาลี เพื่อดำเนินการตามนโยบายนี้ มุสโสลินีเห็นว่าอิตาลีจำเป็นต้องมีอาณานิคมซึ่งจะเป็นทั้งแหล่งวัตถุดิบและเป็นที่ระบายผลเมืองออกไปประกอบอาชีพ ดังนั้นมุสโสลินีจึงเริ่มแสดงอำนาจของอิตาลีโดยส่งเรือรบไประดมยิงเกาะคอร์ฟูของกรีซเมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๒๓ เนื่องจากไม่พอใจที่ผู้แทนชาวอิตาลีถูกยิงตายใน ขณะที่มี การ บุก บั่น เขตแดน ระหว่าง กรีซ และ แอลเบเนีย กรีซซึ่งเป็นสมาชิกของสันนิบาตชาติก็ขอให้สันนิบาตชาติพิจารณา แต่มุสโสลินีก็ไม่ยอมให้สันนิบาตชาติเกี่ยวข้อง ในที่สุดมหาอำนาจจึงเข้ามาไกล่เกลี่ย ที่ประชุมเอกอัครราชทูตลงมติให้กรีซจ่ายค่าทำขวัญให้อิตาลีเป็นเงิน ๕๐ ล้านลิราและให้ข้อโทษอิตาลีอย่างเป็นทางการ

จนถึงเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๓๕ กองทัพอิตาลีได้เคลื่อนเข้าบุกอbyssinia และยึดครองไว้ รัฐบาลอbyssiniaหรือเอธิโอเปียซึ่งเป็นสมาชิกของสันนิบาตชาติก็ได้เสนอเรื่องให้สันนิบาตชาติพิจารณา สันนิบาตชาติได้ลงมติให้ลงโทษอิตาลีทางเศรษฐกิจ ซึ่งหมายความว่า ประเทศที่ลงมติจะต้องไม่ทำการค้าขายกับอิตาลีเลย แต่ก็ไม่ได้ผล

เพราะเยอรมนี ออสเตรียและฮังการีไม่ร่วมมือด้วย รัฐบาลอิตาลีเดิมไม่พอใจในมติของ สันนิบาตชาติ จึงลาออกจากการเป็นสมาชิกใน ค.ศ. ๑๙๓๗

ระหว่างนั้น มุสโสลินีลงนามในสนธิสัญญาพันธมิตรและไม่รุกรานซึ่งกันและกันกับ ประเทศเชโกสโลวะเกีย ยูโกสลาเวีย รูเมเนีย สเปน ฮังการี ตุรกี กรีซ แอลเบเนีย รุสเซียและออสเตรีย แต่ไม่ได้ทำสัญญาด้วยยูโกสลาเวียใน ค.ศ. ๑๙๒๙ เนื่องจาก กรณีพิพาทเกี่ยวกับดินแดนแกลเมเซียและแอลเบเนีย

ก่อน ค.ศ. ๑๙๓๗ มุสโสลินียังมีความสัมพันธ์ดีกับประเทศประชาธิปไตยตะวันตก แต่ต่อมาได้เปลี่ยนวิเทโศบาย กลับมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเยอรมนี จนมีการร่วม ลงนามกันในสนธิสัญญาที่เรียกว่า โรม—เบอร์ลิน แอ็กซิส (Rome-Berlin Axis) ต่อกัน ใน ค.ศ. ๑๙๓๖ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะอิตาลีและเยอรมนีมีผลประโยชน์และดำเนินนโยบาย สอดคล้องกันในเรื่องต่าง ๆ ต่างฝ่ายต่างสนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่นเยอรมนีก็รับรองการ ที่อิตาลียึดครองเอธิโอเปียใน ค.ศ. ๑๙๓๖ แม้ว่าจะขัดต่อมติของสันนิบาตชาติก็ตาม

นอกจากนี้ทั้งอิตาลีและเยอรมนีสนับสนุนการปฏิวัติในสเปน ซึ่งมีนายพลแฟรน-ซิสโก ฟรังโก (General Francisco Franco) เป็นผู้นำ จนถึงกับส่งกองทัพไปช่วย ต่อต้านฝ่ายซ้าย และต่อมา ทั้งสองประเทศก็พร้อมใจกันรับรองรัฐบาลของนายพลฟรังโก ใน ค.ศ. ๑๙๓๖ ปีต่อมามุสโสลินีแสดงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเยอรมนี โดยการ สนับสนุนเยอรมนีให้เรียกร้องอาณานิคมของตนกลับคืน และใน ค.ศ. ๑๙๓๗ ก็ได้ร่วม ลงนามในสนธิสัญญาขจัดลัทธิคอมมิวนิสต์กับญี่ปุ่นและเยอรมนี สาเหตุสำคัญที่จะทำให้ อิตาลีและเยอรมนีมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดต่อกันก็คือ ทั้งสองประเทศหว้นเกรงลัทธิคอม-มิวนิสต์ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งทั้งอิตาลีและเยอรมนีต่างก็โกรธเคืองที่ถูกประเทศ ฝ่ายประชาธิปไตยประณามในการช่วยเหลือพวกกบฏอย่างไม่มีเป็นทางการในระหว่างสงคราม กลางเมืองในสเปนระหว่าง ค.ศ. ๑๙๓๖—๑๙๓๙ บรรดานักการทูตในยุโรปไม่สามารถ จะขจัดวิกฤติการณ์ต่าง ๆ อันนำไปสู่สงครามโลกครั้งที่สองได้ อิตาลีก็เข้าสู่สงครามโลกใน ค.ศ. ๑๙๔๐ โดยเป็นฝ่ายเยอรมนี

ประเทศรัสเซีย

ก่อนที่รัฐบาลบอลเชวิคจะสามารถปรับปรุงประเทศในด้านต่าง ๆ ได้ก็ต้องเผชิญกับ อุปสรรคซึ่งเกิดจากพวกรัสเซียขาว พวกรัสเซียขาวเหล่านี้ได้รับความสนับสนุนจากฝ่าย

สัมพันธมิตรให้ทำการต่อต้านการปฏิวัติของพวกบอลเชวิค ทั้งนี้ เพราะฝ่ายสัมพันธมิตรต้องการชดเชยความเสียหายให้รัฐบาลบอลเชวิคยืคคลังสรรพาวุธของตนที่เมืองอาร์แซนเจลและเมอร์แมงส์ และต้องการสกัดกั้นมิให้ลัทธิบอลเชวิคขยายตัวออกไป รัฐบาลบอลเชวิคต้องใช้เวลาประมาณสามปีจึงสามารถปราบปรามพวกรัสเซียขาวซึ่งเป็นศัตรูภายในได้อย่างราบคาบ โดยอาศัยกองทัพแดงซึ่งได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีภายใต้บังคับบัญชาของเลออน ทรอตสกี (Leon Trotsky) ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกลาโหมในขณะนั้น

ในขณะเดียวกัน รัฐบาลบอลเชวิคก็ต้องทำสงครามกับโปแลนด์เกี่ยวกับปัญหาดินแดน สงครามนี้ยุติลงในปี ค.ศ. ๑๙๒๐ ด้วยสนธิสัญญาริกา (Treaty of Riga) หลังจากนั้นเหตุการณ์ก็กลับเข้าสู่สภาพปกติ รัฐบาลบอลเชวิคมีหน้าที่สำคัญสามประการที่จะต้องเร่งรีบจัดทำ คือ

- ก. วางระบอบการปกครอง
- ข. ปรับปรุงเศรษฐกิจ
- ค. ปรับปรุงการศึกษาและศาสนา

การวางระบอบการปกครอง

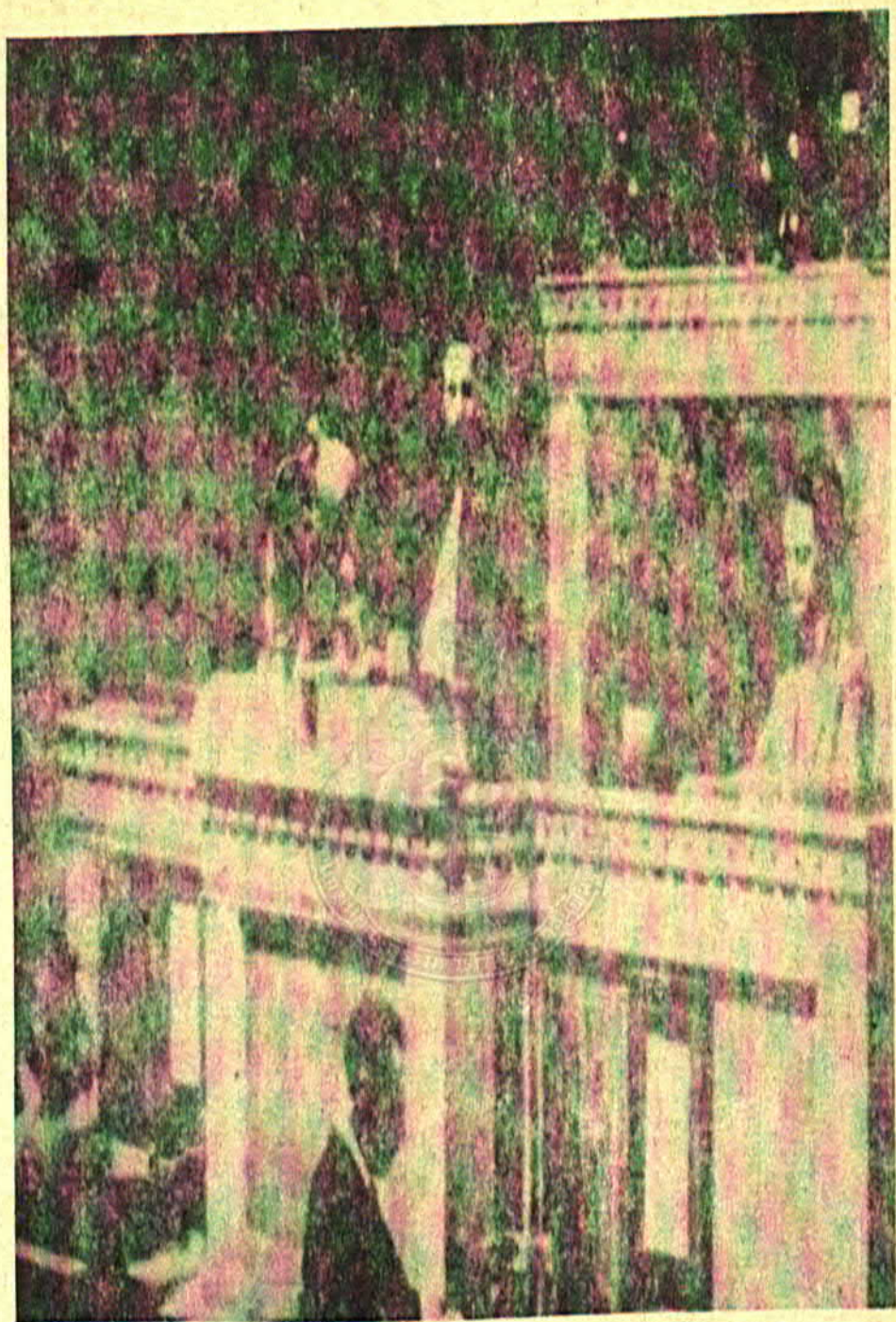
รัฐบาลบอลเชวิคประกาศใช้รัฐธรรมนูญใน ค.ศ. ๑๙๒๓ ประกาศตั้งรัสเซียเป็นสหภาพสาธารณรัฐโซเวียตโซเชียลิสต์ ประกอบด้วยสาธารณรัฐต่าง ๆ เจ็ดแห่งด้วยกัน ที่สำคัญที่สุดคือ สาธารณรัฐโซเวียตรัสเซียซึ่งมีมอสโกเป็นเมืองหลวง ต่อมาก็มีดินแดนอื่น ๆ ที่ตั้งขึ้นเป็นสาธารณรัฐเข้าร่วมอยู่ในสหภาพ สาธารณรัฐเหล่านี้มีเนื้อที่และความสำคัญแตกต่างกัน

จนถึง ค.ศ. ๑๙๓๖ รัสเซียประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขยายสาธารณรัฐจากเจ็ดเป็นสิบเอ็ด และต่อมามีประมาณสิบห้าสาธารณรัฐ

อำนาจการปกครองมอบให้แก่รัฐสภาแห่งสหภาพ ซึ่งประกอบด้วยสภาแห่งสหภาพและสภาแห่งชนชาติต่าง ๆ

อำนาจบริหารมอบให้แก่คณะรัฐมนตรีแห่งสหภาพ รัฐสภาเป็นผู้แต่งตั้งผู้พิพากษาศาลสูงสุดและศาลพิเศษ

พรรค บอล เชวิค หรือพรรค คอม มิว นิสต์ รัสเซีย เป็น พรรค การ เมือง พรรค เดียว ในประเทศซึ่งคุมอำนาจการปกครองไว้ การเข้าเป็นสมาชิกของพรรคจะต้องผ่านการตรวจ

จักรพรรดิเฮล เซลาซ กำลังทำการประพวงในทบประชุมสันนิบาตชาติ
ในการทอดตาลุกรานเอธิโอเปีย

สอบอย่างกวาดขัน จะต้องเป็นผู้ที่เชื่อมั่นในคำสอนของคาร์ล มาร์กซ (Karl Marx) และ เลนิน. จะต้องปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติตามวินัยของพรรคและจะต้องเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์และมีความสนใจอย่างยิ่งในการเผยแพร่ลัทธิ ทั้งนี้ใน ค.ศ. ๑๙๓๕ พรรคคอมมิวนิสต์รัสเซีย จึงมีสมาชิกเพียงสองล้านคนเศษ

เพื่อให้การปกครองแบบคอมมิวนิสต์ดำเนินไปโดยราบรื่น รัฐบาลจึงจัดตั้งกรมตำรวจลับที่เรียกว่าออกปู (O.G.P.U.) ขึ้น มีหน้าที่ปราบปรามศัตรูและกำจัดสมาชิกซึ่งไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของพรรคโดยเคร่งครัด กรมตำรวจลับมีอำนาจที่จะเนรเทศหรือประหารชีวิตศัตรูของลัทธิคอมมิวนิสต์ได้

ผู้ที่มีอำนาจควบคุมกิจการปกครองทั้งหมดได้แก่หัวหน้าพรรค นิโคไล เลนิน (Nikolai Lenin) เป็นหัวหน้าพรรคคนแรก เลนินดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการบริหารสูงสุดของประเทศและนายกรัฐมนตรีด้วย ครั้นถึง ค.ศ. ๑๙๒๒ เลนิน ล้มเจ็บและอีกสองปีต่อมาถึงแก่กรรม เลออน ทรอตสกี รัฐมนตรีกลาโหมและสตาลิน (Stalin) เลขาธิการคณะกรรมการกลางของพรรคเป็นคู่แข่ง ซึ่งอำนาจที่จะเป็นผู้นำในการปกครองประเทศ ในที่สุดสตาลินได้ขึ้นดำรงตำแหน่งแทนเลนิน ทรอตสกีถูกปลดออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกลาโหมและถูกเนรเทศไปอยู่ต่างประเทศ แต่ก็ถูกลอบสังหารชีวิตที่เม็กซิโกใน ค.ศ. ๑๙๔๐

วัตถุประสงค์ของพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซีย

พรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียมีวัตถุประสงค์ที่จะเผยแพร่ลัทธิจึงได้จัดตั้งสมาคมคอมินเทิร์น (Comintern) ขึ้นใน ค.ศ. ๑๙๑๙ แต่ก็ทำการโฆษณาไม่ค่อยได้ผล ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองสหภาพโซเวียตเป็นพันธมิตรกับประเทศประชาธิปไตยซึ่งแสดงความรังเกียจสมาคมดังกล่าว เพื่อเป็นการเอาใจประเทศประชาธิปไตย สหภาพโซเวียตจึงยุบสมาคมคอมินเทิร์นใน ค.ศ. ๑๙๔๓ แต่เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงแล้ว สหภาพโซเวียตก็ตั้งสมาคมขึ้นใหม่ใน ค.ศ. ๑๙๔๗ เรียกว่าสมาคมคอมินฟอร์ม (Cominform) การปรับปรุงเศรษฐกิจ

เมื่อยึดอำนาจการปกครองประเทศได้แล้ว รัฐบาลบอลเชวิคได้วางโครงการปรับปรุงเศรษฐกิจให้เป็นไปตามหลักการของลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างแท้จริง จนเกือบจะเรียกได้ว่าเป็นการปฏิวัติทางเศรษฐกิจ ในขั้นต้นทีเดียว รัฐบาลได้ออกกฎหมาย

ยึดทรัพย์สินสมบัติของเอกชนมาเป็นของรัฐ ยกเลิกหนี้สินทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งสภาสูงสุดทางเศรษฐกิจขึ้น ทำหน้าที่ควบคุมเศรษฐกิจทั้งใน ด้านเกษตร กรรม และ อุตสาหกรรม เก็บพืชผลที่เหลือใช้ของพวกชาวนา ไปแจกจ่ายให้พวกกรรมกร และ นำสินค้า สำเร็จ รูปที่กรรมกร ผลิต จาก โรงงาน อุตสาหกรรม ไปจ่ายแจก ให้กับ ชาวนาเป็น การตอบแทน ห้ามชาวนานำพืชผลไปขายตามท้องตลาด แต่วิธีการดังกล่าวก็ไม่ช่วยให้ การผลิตดีขึ้นกว่าในสมัยพระเจ้าซาร์ปกครองประเทศ กลับทำให้กรรมกรและชาวนาหมด กำลังใจ ในการ ประกอบ อาชีพ จึงทำให้การผลิต ทุกประเภท ได้ผล น้อยลง เป็นลำดับ จนต้อง มีการ บั่นส่วน อาหาร ดังนั้นพวกชาวนา โดยเฉพาะ จึงทำการ ค่อดำเนินรัฐบาล ไม่ยอมทำการเพาะปลูกเท่าที่ควร จึงทำให้เกิด ข่วยากหนักหนาขึ้น ชาวยุสเซียต้อง สูญเสียชีวิตไปประมาณ ๕ แสนคนในระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๑—๑๙๒๒ ต่อมาพวก กรรมกรและชาวนา ก็พากัน ก่อการจลาจลวุ่นวายขึ้น ทำให้รัฐบาลเห็นความจำเป็นที่จะ ต้องเปลี่ยนนโยบาย ปรับปรุง เศรษฐกิจใหม่ มิฉะนั้นอำนาจการปกครองของพวกคอม-มิวนิสต์จะไม่มั่นคง

เลนินประกาศ ใช้นโยบายเศรษฐกิจฉบับใหม่ (New Economic Policy) ใน ค.ศ. ๑๙๒๐ โดยนำเอาวิธีการ บางอย่าง ของประเทศนายทุนมาใช้ เช่น ในด้าน เกษตรกรรม อนุญาตให้ชาวนานำพืชผลที่เหลือใช้ไปขายในท้องตลาดหลังจากชำระ ภาษีให้แก่รัฐบาลแล้ว ในด้านอุตสาหกรรม ใช้ระบบการจ่ายค่าแรงงานตามจำนวนชิ้น ของงานที่กรรมกรผลิตออกมา ส่งเสริมให้นายช่างชาวต่างประเทศไปทำงานช่วยเหลือ ชาวยุสเซียเพื่อกำเนินกิจการของโรงงานให้เป็นไปโดยราบรื่น วิธีการดังกล่าวเป็นการ ประนีประนอมระหว่าง ลัทธิคอมมิวนิสต์และนายทุน บรรดากรรมกรและชาวนาต่างก็ มีกำลังใจในการประกอบอาชีพของตนมากขึ้น จึงทำให้ผลของการผลิตเพิ่มขึ้นกว่าใน สมัยแรกของการปรับปรุงประเทศในทางด้านเศรษฐกิจ

นโยบายเศรษฐกิจฉบับใหม่ให้ผลบ้าง แต่ก็ยังไม่ตรงกับความต้องการของพรรค คอมมิวนิสต์ ดังนั้นรัสเซียจึงประกาศใช้โครงการใหม่เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศ หลายฉบับด้วยกัน เรียกว่า โครงการห้าปีฉบับแรก โครงการห้าปีฉบับที่สอง และ โครงการห้าปีฉบับที่สาม

โครงการห้าปีฉบับแรก (ค.ศ. ๑๙๒๘—๑๙๓๓)

ตามโครงการห้าปีฉบับแรก รัฐบาลส่งเสริมการผลิตทุกประเภท เช่น ในด้านกสิกรรม รัฐบาลสนับสนุนให้ทำนารวมและขยายบริเวณที่นาของรัฐให้กว้างขวางออกไปและนำเครื่องจักรมาใช้ในการทำนาเพื่อเพิ่มเสบียงอาหารของประเทศ ส่วนในด้านอุตสาหกรรมรัฐบาลได้จัดตั้งโรงงานสร้างรถยนต์ เครื่องจักร และโรงงานไฟฟ้า การขุดแร่ถ่านหิน เหล็กและธาตุอื่น ๆ ได้ผลเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงนับว่าโครงการห้าปีฉบับแรกได้ผลดี ทำให้รัฐบาลเห็นควรประกาศใช้โครงการห้าปีฉบับที่สองต่อไป

โครงการห้าปีฉบับที่สอง (ค.ศ. ๑๙๓๓—๑๙๓๘)

โครงการนี้มีจุดประสงค์ที่จะเพิ่มสินค้าประเภทของใช้ภายในประเทศซึ่งให้ผลดีขึ้น ใน ค.ศ. ๑๙๓๕ ชาวนาเก็บเกี่ยวข้าวได้มากกว่า ค.ศ. ๑๙๓๔ ประมาณสี่ล้านตันแต่สินค้าประเภทของใช้ยังคงมีราคาสูงและคุณภาพไม่สู้ดี ใน ค.ศ. ๑๙๓๗ การผลิตดีขึ้นจนรัฐบาลสามารถยกเลิกการใช้บัตรปันส่วนอาหารและสินค้า ทำให้ชาวยุสเซียมีโอกาสซื้อเครื่องอุปโภคและบริโภคประเภทต่าง ๆ ได้สะดวกขึ้นกว่าเดิม

โครงการห้าปีฉบับที่สาม (ค.ศ. ๑๙๓๘)

สหภาพโซเวียตประกาศใช้โครงการห้าปีฉบับที่สาม ค.ศ. ๑๙๓๘ เพื่อปรับปรุงเศรษฐกิจของประเทศ แต่รัฐบาลก็ต้องเปลี่ยนไปวางโครงการปรับปรุงเครื่องอาวุธยุทธภัณฑ์แทน เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่สองขึ้น ชัยชนะของสหภาพโซเวียตต่อกองทัพเยอรมันใน ค.ศ. ๑๙๔๕ แสดงให้เห็นว่าโครงการผลิตอาวุธของสหภาพโซเวียตให้ผลดี การปรับปรุงการศึกษาและศาสนา

การศึกษา ในสมัยพระเจ้าซาร์องค์ต่าง ๆ ชาวยุสเซียประมาณ ๗๕% ไม่ได้รับการศึกษา มีแต่ชนชั้นสูงและชนชั้นกลางเท่านั้นที่มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน อนึ่ง การที่ชนชั้นสูงพากันหลบหนีออกจากประเทศและการที่ปัญญาชนเป็นจำนวนมาก ถูกสังหารชีวิตทำให้สหภาพโซเวียตตกอยู่ในสมัยอันมืดมนโดยเฉพาะในด้านวัฒนธรรม รัฐบาลจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงการศึกษาให้ดีขึ้น ใน ค.ศ. ๑๙๓๐ รัฐบาลเร่งรับเปิดโรงเรียนตามท้องถิ่นต่าง ๆ กำหนดให้เด็ก ๆ ชาวยุสเซียทุกคนเรียนหนังสือจนกว่าจะจบชั้นประถมศึกษา พร้อมกันนั้นรัฐบาลได้จัดตั้งโรงเรียนใหญ่ ๆ ขึ้นตาม

เมืองสำคัญ ๆ ชาวรัสเซียได้รับสิทธิเข้าศึกษาในชั้นมัธยมโดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน สหภาพโซเวียตประสบความสำเร็จในการปรับปรุงการศึกษาเป็นอย่างดีเพราะภายในระยะเวลาอันสั้น เหลือประชาชนเพียง ๓๐% เท่านั้นที่ยังอ่านหนังสือไม่ออก

การศาสนา ในสมัยก่อนการปฏิวัติ ศาสนานิกายออร์ทอดอกซ์ (Orthodox) เป็นศาสนาประจำชาติรัสเซีย ศาสนจักรเป็นผู้ควบคุมศาสนา โรงเรียน เป็นผู้ประกอบพิธีสมรส ทำทะเบียนเกิดและตายให้ประชาชน และมีบทบาทผูกพันกับรัฐบาลและการดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างใกล้ชิด

แต่เมื่อถึงสมัยที่รัฐบาลคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศ รัฐบาลก็ยึดที่ดินและตึกที่ทำ การของศาสนาจักร โบสถ์หลายแห่งถูกทำลายหรือไม่รัฐบาลก็นำมาดัดแปลงใช้เป็น พิพิธภัณฑ์สถานและสโมสรเป็นต้น รัฐบาลห้ามทางการศาสนาเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง และห้ามสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ไปโบสถ์เพื่อประกอบพิธีทางศาสนา นโยบายต่างประเทศ

สหภาพโซเวียตดำเนินนโยบายขยายอาณาเขตทางแถบทะเลบอลติก เนื่องจาก อังกฤษและฝรั่งเศส ไม่สามารถจะสนองข้อเรียกร้อง ของสหภาพโซเวียตในเรื่องนี้ได้ สหภาพโซเวียตจึงตัดสินใจทำสัญญาไม่รุกรานซึ่งกันและกันกับเยอรมนี เมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๓๙ แต่ทั้งสองประเทศก็ไม่จริงใจต่อกัน ดังนั้น เยอรมนีจึงโจมตีสหภาพโซเวียตเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๑ อังกฤษและฝรั่งเศสจึงถือว่าสหภาพโซเวียต เป็นประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรและได้ร่วมมือกันดำเนินสงครามต่อไปจนประสบชัยชนะต่อมหาอำนาจอักษะใน ค.ศ. ๑๙๔๕

สาเหตุของสงครามโลกครั้งที่สอง

ในระหว่างที่ฮิตเลอร์กำลังผนวกออสเตรีย เชโกสโลวาเกียและถูกคามโปแลนด์ อันเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดวิกฤติการณ์ทางภาคพื้นยุโรปนั้น อังกฤษและฝรั่งเศสพยายามที่จะหลีกเลี่ยงมิให้สงครามเกิดขึ้น เช่น ยอมร่วมลงนามในความตกลงแห่งเมืองมิวนิก (Munich Agreement) แบ่งแคว้นซูเดเทนให้แก่เยอรมนี แต่เยอรมนี อิตาลีและญี่ปุ่นกลับพิจารณาการกระทำดังกล่าวว่าเป็นความอ่อนแอของประเทศฝ่ายประชาธิปไตย เยอรมนี จึงทำการเรียกร้องดินแดนต่อไปและผนวกส่วนที่เหลือของเชโกสโลวาเกียใน ค.ศ. ๑๙๓๙ ต่อมา เมื่อเรียกร้องคานซิกและฉนวนโปแลนด์ไม่ได้ จึงยกกองทัพเข้าโจมตีโปแลนด์

การกระทำดังกล่าวของฮิตเลอร์จึงเป็นชนวนที่ก่อให้เกิดสงครามโลกครั้งที่สองขึ้น สาเหตุอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดสงครามครั้งนี้ คือ

๑. ความ ปรา ชัย ของ เยอรมนี ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ทำให้ชาวเยอรมันคิดที่จะแก้แค้น ประเทศ ฝ่ายสัมพันธมิตร อยู่เสมอ และคิด หาทาง ที่จะยกเลิก สนธิสัญญาแวร์ซายส์

๒. อังกฤษ และ ฝรั่งเศส อาจ จะระงับ สงครามได้ ถ้าทั้งสอง ประเทศพยายามดำเนินนโยบายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเกี่ยวกับเยอรมนี แต่หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเพียงไม่กี่ปี อังกฤษและฝรั่งเศสก็ดำเนินนโยบายต่างประเทศขัดแย้งกัน เช่น ในเรื่องเกี่ยวกับการที่ฝรั่งเศสเข้ายึดครองแคว้นรุห์ใน ค.ศ. ๑๙๒๓ และในการที่เยอรมนีประกาศความเสมอภาคทางอาวุธ จึงทำให้เยอรมนีได้ใจและก่อการกำเริบขึ้น

๓. การแข่งขัน ในทางเศรษฐกิจ มหาอำนาจ ตะวันตก เป็นคู่แข่ง ที่สำคัญของมหาอำนาจอักษะในการชิงตลาดการค้าส่วนต่าง ๆ ของโลก เช่นในทวีปเอเชีย แอฟริกา และอเมริกาใต้

๔. มหาอำนาจแบ่งออกเป็นสองค่าย คือ ค่ายประชาธิปไตยและค่ายอักษะ
ค่ายประชาธิปไตย ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกาเป็นกลุ่มประเทศที่มีอาณานิคมอยู่ทั่วโลก ดังนั้น จึงต้องการจะรักษาสถานะเดิมเกี่ยวกับการเมืองและดินแดนไว้มิให้เปลี่ยนแปลง

ส่วนมหาอำนาจอักษะ ได้แก่เยอรมนี อิตาลีและญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ไม่มีอาณานิคม หรือมีอยู่บ้างแต่ไม่พอสำหรับขยายพลเมืองออกไปทำมาหากิน หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งแล้ว เยอรมนีถูกริบอาณานิคมโดยสิ้นเชิง ส่วนอิตาลีก็ประสบความผิดหวังในเรื่องอาณานิคมเช่นเดียวกัน ฝ่ายญี่ปุ่นนั้นก็มีอาณานิคมบ้างแต่ก็ยังไม่เพียงพอ จึงทำการรุกรานแมนจูเรียและจีน และแสดงท่าทีจะขยายตัวมายึดครองอินโดจีน ประเทศประชาธิปไตยฝ่ายตะวันตกจึงต้องร่วมมือกันขัดขวางญี่ปุ่น

๕. ระบอบการปกครองทั้งสองค่ายขัดแย้งกัน อังกฤษ ฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกาปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เยอรมนีและอิตาลีปกครองตามระบอบเผด็จการ

ส่วนญี่ปุ่นปกครองแบบจักรพรรดินิยม ประเทศอักษะตกลงกันว่า เยอรมนีและอิตาลี
จะเป็นผู้สร้างระเบียบ ใหม่ ในยุโรป ญี่ปุ่น จะเป็น หัวหน้า สร้าง ระเบียบ ใหม่ ในเอเชีย
ตะวันออก แต่อังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา ไม่สามารถ จะปล่อยให้มหาอำนาจ
อักษะดำเนินนโยบายดังกล่าวได้ เพราะเป็นการกระทบกระเทือนผลประโยชน์ของตน

ดังนั้น เหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นในระยะเก้าปีก่อน ค.ศ. ๑๙๓๙ จึงเป็นปัจจัย
ที่ก่อให้เกิดสงครามโลกครั้งที่สองขึ้น

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการ ได้จัดทำหนังสือประกอบการเรียนสังคมศึกษา วิชา
ประวัติศาสตร์ต่างประเทศ (วิชาเลือก) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ขึ้น
กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้วอนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๑๘

(นายบุญถิ่น อัตถากร)
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

หนังสือประกอบการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ต่างประเทศ (ส. ๓๒
วิชาเลือก) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ นี้ คณะอนุกรรมการวิชาการโรงเรียน
มัธยมแบบประสม หมวดวิชาสังคมศึกษาได้เสนอต่อกรมวิชาการ และกรม
วิชาการได้ขออนุมัติกระทรวงศึกษาธิการให้นางเพ็ญศรี ตึก เรียบเรียง โดย
กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งให้นางลาวผ่องกาญจน์ วัฏฐะสิงห์ เป็นผู้ตรวจ
กรมวิชาการหวังว่า หนังสือจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาในชั้น

ตามสมควร

กรมวิชาการ

องค์การคลังของคุรุสภา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

นายกำธร สติรกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๐

พิมพ์ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๑๔

เลขที่

๐๐๐๐